

Χανιώτικα νέα
ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ 1 Απριλίου 2017

διαδρομές

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ / ΤΕΧΝΕΣ / ΙΣΤΟΡΙΑ / ΒΙΒΛΙΑ / ΜΟΥΣΙΚΗ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ
ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΟΥΜΕΝΤΑΚΗΣ - ΦΟΙΒΟΣ ΔΕΛΗΒΟΡΙΑΣ

ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΜΕ ΤΗΝ ΚΙΒΩΤΟ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΜΑΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ

Ένα νέο μουσείο γεννιέται!

ΕΛΙΑ ΚΟΥΜΛΗ

diadromes@haniotika-nea.gr

editorial

Αν μια κιβωτός που αγναντεύει το μέλλον με αισιοδοξία, το νέο αρχαιολογικό μουσείο Χανίων διαθέτει όλες τις προδιαγραφές για τη διάσωση - συντήρηση των αρχαιολογικών θησαυρών αλλά και για την έκθεσή τους με τη χρήση σύγχρονων μουσειολογικών εργαλείων, ώστε η περιήγηση στις συλλογές του να είναι μια πραγματική εμπειρία για τον επισκέπτη.

Στο σημερινό τεύχος, οι "διαδρομές" αποκτούν μία πρώτη γεύση από τους χώρους του νέου μουσείου στη Χαλέπα, το οποίο έχει τη δυνατότητα να φιλοξενήσει διπλάσια εκθέματα σε σχέση με το παλιό, όμως δεν αναμένεται να ανοίξει επίσημα τις πύλες του στο κοινό πριν περάσουν τρία ακόμα χρόνια.

Ιδιαίτερη μνεία οφείλουμε σήμερα στον αγαπημένο μας "Παιδότοπο" που αισίως συμπληρώνει 20 χρόνια αδιάκοπης παρουσίας στις σελίδες των "Χ.Ν." αλλά και στους εκλεκτούς "καλεσμένους" μας Γιώργο Κουμεντάκη και Φοίβο Δεληβοριά.

2/4

Τίτος,

Τίτη

3/4

Ιλλύριος,

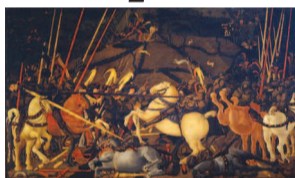
Ιλλυρία

6/4

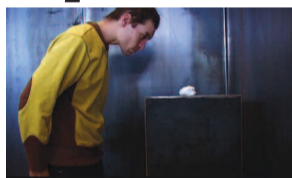
Ευτύχιος,

Ευτυχία

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

σελ. 3 - 6 ~ Πολιτισμός, Βιβλία - Αφορμή

σελ. 7 ~ Συνέντευξη με τον Γιώργο Κουμεντάκη

σελ. 8 - 9 ~ Ένα νέο μουσείο γεννιέται!

σελ. 10 ~ Συνέντευξη με τον Φοίβο Δεληβοριά

σελ. 11 ~ Παιδότοπος

σελ. 12 - 13 ~ Σχέση παιδικής λογοτεχνίας και προσχολικής αγωγής

σελ. 14 ~ Το Θ/Κ Γ. Αβέρωφ και η σχέση του με το ιστορικό 1ο Λύκειο Χανίων

σελ. 15 ~ Ιστορία της ιατρικής: ένα απίθανο ταξίδι στον χρόνο

σελ. 16 ~ Υγεία & Βότανα

No. 559

Φανταστικό
μουσείο

Paolo Uccello, "Επίθεση εναντίον των στρατευμάτων του Bernardino della Ciarda", (ένας από τους τρεις καμβάδες πάνω στο θέμα της μάχης του Σάν Ρομάνο), 1435-1436, Φλωρεντία, Galleria degli Uffizi.

Επιμέλεια: **ΜΙΧΑΗΛΗΣ ΧΑΤΖΗΔΑΚΗΣ**
Ιστορικός Τέχνης - Αρχαιολόγος
Humboldt Universität zu Berlin
lastjudgment1540@hotmail.com

"μάχη του Σάν Ρομάνο" αποτελεί το πλέον διάσημο έργο του Πάολο Ουτσέλλο (Paolo Uccello) και ταυτόχρονα ένα "ιερό τρίπτυχο πολιτικής εικονογραφίας" στην ιστορία της παγκόσμιας τέχνης. Η παραγγελία του διαμελισμένου έργου, τα τρία κομμάτια του οποίου σήμερα βρίσκονται διασκορπισμένα σε τρία διαφορετικά μουσεία ανά τον κόσμο, είχε δοθεί όχι από τον πατριάρχη της περιώνυμης οικογενείας φλωρεντινών τραπεζίτων, Κόζιμο των Μεδίκων, όπως πιστευόταν λανθασμένα για χρόνια από την έρευνα εξαιτίας της μνείας του έργου στην απογραφή του παλατιού των Μεδίκων στα 1492, αλλά όπως πρόσφατα αποκαλύφθηκε από τον Λιονάρντο Μπαρτολίνι (Leonardo Bartolini), προς τιμήν του Νικολό ντα Τολεντίνο (Niccolo da Tolentino), που στην ιστορική αυτή μάχη είχε ηγηθεί των φλωρεντινών στρατευμάτων ενάντια σε αυτά των Μιλανέζων και των συμμάχων τους Σιενέζων. Η μάχη είχε λάβει χώρα μέρα Κυριακή την 1η Ιουνίου 1432. Στα χρονικά της εποχής εξάρεται ιδιαίτερα το θάρρος και η μεγαλοψυχία του πατριώτη Niccolo da Tolentino, σε αντίθεση με την ομορτωτιστική στάση των μισθοφόρων που πολεμούσαν στο πλευρό των φλωρεντινών. Αναφορικά με την έκβαση της μάχης, ενώ η πλάστιγγα έδειχνε προς στιγμήν να γέρνει προς τη μεριά των Μιλανέζων, ο ερχομός ενισχύσεων υπό την ηγεσία του Μικελέτο ντα Κοτινιόλα (Micheletto da Cotignola) (το επεισόδιο αυτό εξιστορείται στον καμβά που καταλάμβανε το δεξιό άκρο της σύνθεσης και σήμερα φυλάσσεται στο μουσείο του Λούβρου) αναπέρωσε το πητικό των φλωρεντινών και αιφνιδίασε τους Σιενέζους, εξαναγκάζοντας τους σε άτακτη υποχώρηση. Αν και δεν μπορεί να γίνει λόγος για θριαμβική νίκη, η μάχη του Σάν Ρομάνο δύναται να χαρακτηριστεί, κάνοντας κανείς έναν αποστασιοποιημένο τελικό απολογισμό, ως μία επιτυχημένη στρατιωτική επιχείρηση σε αυτόν τον μάλλον ατυχή για τη Φλωρεντία πόλεμο.

Από την οπτική γωνία του ζωγράφου, η πολυπληθής σύνθεση του παρείχε τη δυνατότητα να δοκιμάσει τις δυνάμεις του στο ιεραρχικά θεωρούμενο ως ευγενέστερο καλλιτεχνικό είδος, αυτό της ιστορικής ζω-

γραφικής και παράλληλα να ικανοποιήσει την έφεση του προς την απόδοση τολμηρών προοπτικών τεχνασμάτων. Ιδιαίτερα αισθητή γίνεται η τελευταία αυτή τάση, που διέπει όλο το ζωγραφικό έργο του Ουτσέλλο, στο κεντρικό τμήμα της "μάχης του Σάν Ρομάνο". Ο μοναδικός καμβάς από το κατακερματισμένο έργο που δεν εγκατέλειψε τη Φλωρεντία, τον οποίο πρέπει να φανταστεί κανείς πλαισιωμένο εκατέρωθεν από τις μορφές των βασικών πρωταγωνιστών Niccolo da Tolentino (καμβάς στην Εθνική Πινακοθήκη του Λονδίνου) και Micheletto da Cotignola (καμβάς στο Λούβρο), αφηγείται την επίθεση εναντίον των στρατευμάτων τδου Μιλανέζου στρατάρχη Μπερναρντίνου ντελλα Κιάρντα (Bernardino della Ciarda) και την πτώση του τελευταίου από τη σέλα του αλόγου του. Η σκηνή αυτή της σύγκρουσης, τοποθετημένη ενσυνείδητα στο κέντρο της σύνθεσης και τονισμένη περίτεχνα από το ζωγράφο με το τέχνασμα της προσθήκης της οριζοντίας του δόρατος που προσελκύει το μάτι του θεατή στους πρωταγωνιστές της σκηνής, προοικονομεί με τρόπο συμβολικό την ευτυχή έκβαση της μάχης για τους Φλωρεντινούς. Οπόσο τα στοιχεία που αναμφισβήτητα εντυπωσιάζουν στο έργο είναι αφενός οι τολμηροί πειραματισμοί του Ουτσέλλο στο πεδίο της προοπτικής, ορατοί στην αδήριτη ανάγκη του καλλιτέχνη να απεικονίσει τα άλογα σπ' όλες τις δυνατές οπτικές γωνίες (βλ. π.χ το λευκό άτι στο δεξιό άκρο του πίνακα), αφετέρου η υψηλή τεχνική ποιότητα επιμέρους λεπτομερειών, ιδίως με τη χρήση χρυσών και ασημένιων τόνων για την απόδοση των καλογαλισμένων πανοπλιών και των αστραφτερών όπλων και λοιπών μεταλλικών αντικειμένων. Η υψηλή αυτή ζωγραφική ποιότητα αναγνωρίστηκε πολύ νωρίς από την έρευνα και οδήγησε -όχι άδικα- στον εγκωμιαστικό χαρακτηρισμό του έργου ως "κολοσιαίο εικονογραφημένο χειρόγραφο".

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ "ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ": Ελευθερία Μ. Κουμή
ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΟΜΑΔΑ: Γιώργος Κώνστας, Γιάννης Λυβιάκης, Δημήτρης Μαριδάκης, Πάνα Μαρουλοσφράκη, Βασιλική Τωμαδάκη, Ελένη Φουντουλάκη
ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Δέσποινα Βάλλα, Νίκη Ξυφανταράκη, Ελένη Σταυρίδου
ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ: Νεκτάριος Κακατσάκης

ΠΙΣΤΕΤΕΣ: Hussein Rajafitkhar, Γιάννης Περάκης, Γιώργος Στεφανάκης
ΣΥΝΤΑΞΗ: Εμπορικό Κέντρο "Ερμής" (Μπουναλιά 11-19)
τηλ. 28210 51.003 - 6, fax 28210 51.007 e-mail: info@haniotika-nea.gr
ΓΡΑΦΕΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ: Καραϊσκάκη 49 τηλ. 28210 70.563 - 6 fax 28210 91.900 - Διαφημιστικό Τμήμα: Εύα Κουμή τηλ.: 2821070.563 - 6 e-mail: ads@haniotika-nea.gr

ΣΤΟ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ

Μουσική εκδήλωση για το θωρηκτό “Αβέρωφ”

Μουσική εκδήλωση για τα 107 χρόνια από την καθέλκυση του θωρηκτού “Γ.Αβέρωφ” ενός πλοίου θρύλου που άλλαξε την μοίρα της Ελλάδας με τη συμμετοχή του στους νικηφόρους Βαλκανικούς Πολέμους, θα πραγματοποιηθεί σήμερα Σάββατο στις 18.30 στο Πνευματικό Κέντρο Χανίων από την μπάντα του Πολεμικού Ναυτικού. Παράλληλα θα βραβευτεί και ο Αρχηγός Στόλου Αντιναύαρχος Ι. Παυλόπουλος.

ε συνέντευξη Τύπου χτες ο αντιπεριφερειάρχης Χανίων Απόστολος Βουλγαράκης τόνισε ότι το θωρηκτό Αβέρωφ είναι ένα κομμάτι της ιστορίας μας. «Τιμούμε λοιπόν την επέτειο της καθέλκυσης και με την ευκαιρία κάνουμε μία εκδήλωση με την μπάντα του Πολεμικού Ναυτικού. Παράλληλα τιμούμε ένα άνθρωπο που έχει υπηρετήσει στα Χανιά, τον Γιάννη Παυλόπουλο, αρχηγός στόλου σήμερα. Ένας καλός φίλος των Χανίων και καλώ τους Χανιώτες να απολαύσουν μία όμορφη βραδιά».

Ο Μανώλης Πετράκης πρόεδρος του Ναυτικού Μουσείου Κρήτης και ομιλητής στην εκδήλωση επεσήμανε ότι «πέρασαν 107 χρόνια από την καθέλκυση του θωρηκτού Αβέρωφ του πλοίου θρύλου που άλλαξε το ρου της ιστορίας της Ελλάδας. Ελευθέριος Βενιζέλος, Παύλος Κουντουριώτης και Αβέρωφ είναι συνυφασμένοι άρρηκτα με την ιστορία μας. Οι σημερινοί δύσκολοι καιροί ταυτίζονται με την εποχή εκείνη που αγοράστηκε το πλοίο. Αν δεν υπήρχε ο Γεώργιος Αβέρωφ με το κληροδόχημα του τότε δεν θα υπήρχε το πολεμικό πλοίο και τότε πιθανόν να είχε αλλάξει και ο ρους της

ιστορίας της εποχής. Εμείς υποδεχόμαστε την εξαιρετική μπάντα του Πολεμικού Ναυτικού, και παράλληλα τιμούμε τον αρχηγό στόλου που υπηρέτησε εδώ και το εξαιρετικό αυτό γεγονός της καθέλκυσης».

Τέλος ο ειδικός συνεργάτης της Π.Ε. Χανίων Σήφης Μαρκάκης απύθνητο κάλεσμα προς τους Χανιώτες να παρακολουθήσουν την εκδήλωση, διότι συν της άλλους θα ακούσουν και μερικά στοιχεία για την ιστορία του θωρηκτού Αβέρωφ που δεν είναι γνωστά».

ΣΤΟ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ

Εκδήλωση στήριξης για τους “Γιατρούς του Κόσμου”

Ολοήμερη πολιτιστική εκδήλωση για τη στήριξη των “Γιατρών του Κόσμου” διοργανώνει η Περιφέρεια Κρήτης – Περιφερειακή Ενότητα Χανίων αύριο Κυριακή 2 Απριλίου από τις 10 το πρωί έως τις 8 το βράδυ στο Πνευματικό Κέντρο Χανίων.

Η εκδήλωση περιλαμβάνει μουσική, χορό, τραγούδι με συμμετοχή χορευτικών συλλόγων, θέατρο, χειροποίητα δώρα και λαμπάδες κ.α.

Μεταξύ άλλων θα πραγματοποιηθούν:

•Στις 11 π.μ. πρόγραμμα από παραδοσιακούς χορευτικούς συλλόγους: Ψηλορείτης, Καγιαλές, Σταυραετοί – στη λύρα ο Εκτορας Χατζιδάκης, στο λαούτο ο Ανδρέας Κωνσταντουδάκης του Συλλόγου “Χάρχαλης”.

•Στις 12 ζούμπα, οριεντάλ και τουέρκ απ’ τη Σχολή Dance Fit Joy της Αφροδίτης Κατσουλάκη.

•Στις 12.30 η Oksana Mysina με την κιθάρα της σε μερικά κλασικά ρώσικα τραγούδια.

•Στις 12.40 μ.μ. τα κορίτσια του Ε ΚΑΠΗ σε κωμικά στιγμιότυπα.

•Στη 1 μ.μ. ο Γιάννης Μανούσακας με την κιθάρα και τη μελωδική φωνή του σε γνωστά μας τραγούδια.

•Στις 6 μ.μ. ζούμπα, οριεντάλ κ.α. χορευτικά από τη σχολή Baila της Ευγενίας Παπαλά.

•Στις 6.30 μ.μ. ρυθμική γυμναστική με την Κατερίνα Ντεγιαννάκη.

•Στις 6.35 tango απ’ τον Δημήτρη και τη Φρύνη.

•Στις 6.45 μ.μ. κωμικά θεατρικά σκετς με τα κορίτσια του Ε ΚΑΠΗ

•Στις 7.20 “για ένα τανκό”: Νίκος Βλαμάκης στην κιθάρα, Oksana Mysina βιολί και χορωδία.

•Στις 7.30 μ.μ. “Μουσικοί Ορίζοντες”: καλλιτεχνική διεύθυνση: Μπέλα Λιονάκη, στο πιάνο Δημήτρης Ντρουμπογιάννης, τραγούδι Ελευθερία Κοκοτσάκη και χορωδία.

Επιμέλεια – παρουσίαση προγράμματος: Καίτη Κόρακα.

ΣΤΟ ΚΑΜ

Φεστιβάλ ιταλικού σινεμά

Φεστιβάλ ιταλικού σινεμά αφιερωμένο στον Ρυρί Ανατί με τίτλο: “ανθρώπινες αδυναμίες” παρουσιάζουν στο Κέντρο Αρχιτεκτονικής της Μεσογείου (ΚΑΜ) ο Σύλλογος φίλων Ιταλίας σε συνεργασία με το Ιταλικό Ινστιτούτο Αθήνας και με συνδιοργανωτές το Δήμο Χανίων και την ΚΕΠΠΕΔΗΧ ΚΑΜ έως την Τετάρτη 5 Απριλίου στις 8 το βράδυ.

Το πρόγραμμα των επόμενων προβολών έχει ως εξής:

•03/04/2017 “Il papà di Giovanna” (Ο μπαμπάς της Τζοβάννα), 2008

•05/04/2017 “Un ragazzo d’oro” (Eva χρυσό παιδί), 2014

Οι ταινίες έχουν ελληνικούς υπότιτλους ενώ η είσοδος είναι ελεύθερη.

ΣΤΙΣ ΚΟΡΑΚΙΕΣ

Μνημόσυνο πεσόντων Επανάστασης 1897

Ιστορικό μνημόσυνο πεσόντων της Επανάστασης του Ακρωτηρίου 1897 θα τελεστεί αύριο Κυριακή 2 Απριλίου στον Ιερό Ναό Τιμίου Προδρόμου της Ιεράς Μονής Καλογραιών Κορακίων, όπως ανακοίνωσε ο Πολιτιστικός και Εξωραϊστικός Σύλλογος Κορακίων.

Όπως αναφέρεται στην ανακοίνωση, στην αυλή του Ιερού Ναού ενταφιάστηκαν οι περισσότεροι εκ των πεσόντων αγωνιστών.

ΣΕ ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΣΤΑ ΧΑΝΙΑ

Μνήμη ΕΟΚΑ

Εκδήλωση μνήμης και τιμής για την 62η Επέτειο Έναρξης του Απελευθερωτικού Αγώνα της ΕΟΚΑ κατά των Άγγλων, αφιερωμένη στον Γρηγόρη Αυξεντίου, θα πραγματοποιηθεί την Τετάρτη 5 Απριλίου στις 6 μ.μ. στο Ηρώο της πόλεως των Χανίων και στη συνέχεια στο Πολιτιστικό Κέντρο της Ι. Μ. Κυδωνίας & Αποκορώνου (Αντωνίου Γιάνναρη 2).

Την εκδήλωση οργανώνουν η Ιερά Μητρόπολη Κυδωνίας και Αποκορώνου, η Περιφερειακή Ενότητα Χανίων, ο Δήμος Χανίων και ο Σύλλογος Κυπρίων Χανίων.

Το πρώτο μέρος στο Ηρώο της πόλης περιλαμβάνει: Επιμνημόσυνη Δέσπη, κατάθεση στεφάνων, ενός λεπτού σιγή, Εθνικό Ύμνο.

Το δεύτερο μέρος στο Πολιτιστικό Κέντρο της Ιεράς Μητροπόλεως περιλαμβάνει: Χαιρετισμούς, από τους διοργανωτές, ομιλία από τον Πρόεδρο του Συλλόγου Κυπρίων Χανίων, κ. Γιάννη Χατζιωάννου σχετικά με τον Γρηγόρη Αυξεντίου, απαγγελία ποιημάτων, προβολή ντοκιμαντέρ αφιερωμένο στο Γρηγόρη Αυξεντίου. Στον προθάλαμο θα λειτουργεί σχετική έκθεση.

ΣΤΟ ΘΕΑΤΡΟ “ΚΥΔΩΝΙΑ”

Συναυλία βαλκανικής μουσικής

Συναυλία βαλκανικής μουσικής με τίτλο: “Πέρα από τη γη του Ορφέα” θα πραγματοποιηθεί σήμερα Σάββατο και αύριο Κυριακή στις 9 το βράδυ στο Θέατρο “Κυδωνία”, Υψηλαντών 12.

Συμμετέχουν οι: Ξανθούλα Ντακοβάνου (τραγούδι, κρουστά), Δήμος Βουγιούκας (ακκορντεόν), Στέφανος Φίλος (βιολί), Μιχάλης Βιρβιδάκης (αφήγηση).

Γενική είσοδος: 10 ευρώ. Τηλέφωνα κρατήσεων: 28210 92395 (λειτουργεί τηλεφωνητής).

ΣΤΗΝ ΟΔΟ ΤΣΟΥΔΕΡΩΝ

“Ο δρόμος” από τους “καθ’ ωδών”

Η χανιώτικη μουσική παρέα “Καθ’ ωδών” παρουσιάζει ζωντανά το δίσκο των Μίμη Πλέσσα-Λευτέρη Παπαδόπουλου “Ο Δρόμος”. Η πρώτη παρουσίαση θα γίνει σήμερα Σάββατο 1 Απριλίου στη 1 το μεσημέρι, στην οδό Τσουδερών, στα βορεινά σκαλάκια της Δημοτικής Αγοράς Χανίων, με όλα τα τραγούδια του δίσκου με πλήρη λαϊκή ορχήστρα και με κείμενα του Λευτέρη Παπαδόπουλου σχετικά με την εποχή και τη γειτονιά που τον ενέπνευσε.

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

ΑΤΤΙΚΟΝ

(χειμερινό) Τηλ.: 2821027717

έως 05/04

ΟΛΑ ΑΡΧΙΖΟΥΝ ΑΥΡΙΟ

Προβολές: 8 & 10.15 μ.μ.

ΤΟ ΑΓΝΩΣΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ

Προβολές: 7.45 & 10 μ.μ.

ΕΛΛΗΝΙΣ

Τηλ.: 2821051850-1

ΤΟ ΦΑΝΤΑΣΜΑ
ΣΤΟ ΚΕΛΥΦΟΣ

Καθημερινά: 8 & 10.30 μ.μ.

Σαββατοκύριακο: 5.45, 8 και 10.30 μ.μ.

ΤΟ ΑΓΝΩΣΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ

Η ΠΕΝΤΑΜΟΡΦΗ
ΚΑΙ ΤΟ ΤΕΡΑΣ

Καθημερινά: 8.20 μ.μ. (ελληνικά)

Καθημερινά: 10.30 μ.μ. (αγγλικά)

Σαββατοκύριακο: 6.15 και 8.20 μ.μ. (ελληνικά)

Σαββατοκύριακο: 10.30 μ.μ. (αγγλικά)

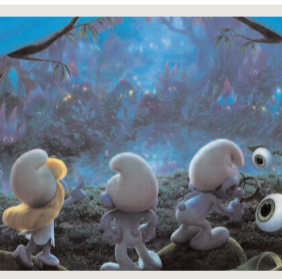
ΤΟ ΦΑΝΤΑΣΜΑ
ΣΤΟ ΚΕΛΥΦΟΣ

ΤΡΕΞΕ

Καθημερινά & Σαββατοκύριακο: 8.30 & 10.30 μ.μ.

ΚΟΝΓΚ: Η ΝΗΣΟΣ ΤΟΥ
ΚΡΑΝΙΟΥ

Καθημερινά & Σαββατοκύριακο: 8.15 & 10.30 μ.μ.

Η ΠΕΝΤΑΜΟΡΦΗ
ΚΑΙ ΤΟ ΤΕΡΑΣLEGO BATMAN Η ΤΑΙΝΙΑ
(μεταγλ.)

Σαββατοκύριακο: 6.15 μ.μ.

STER CINEMAS
(MEGA PLACE)

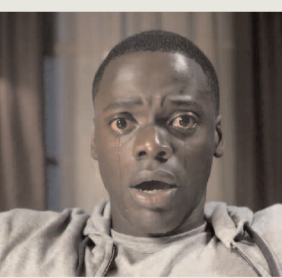
Τηλ.: 2821057757-8-9

ΤΟ ΦΑΝΤΑΣΜΑ ΣΤΟ ΚΕΛΥΦΟΣ

ΑΙΘ.1 Καθημερινά: 7.30 και 10μ.μ.

ΤΑ ΣΤΡΟΥΜΦΑΚΙΑ 3

ΑΙΘ.1 Καθημερινά: 5.30

Η ΠΕΝΤΑΜΟΡΦΗ ΚΑΙ ΤΟ
ΤΕΡΑΣ

ΑΙΘ.2 Πέμπτη και Σάββατο - Τετ.: 8.10 μ.μ.

(υποτ.)

Σαββατοκύριακο 5.30μ.μ. (μεταγλ.)

ΤΡΕΞΕ

ΚΟΝΓΚ: Η ΝΗΣΟΣ ΤΟΥ
ΚΡΑΝΙΟΥ

ΑΙΘ.3 Καθημερινά: 7.15 μ.μ.

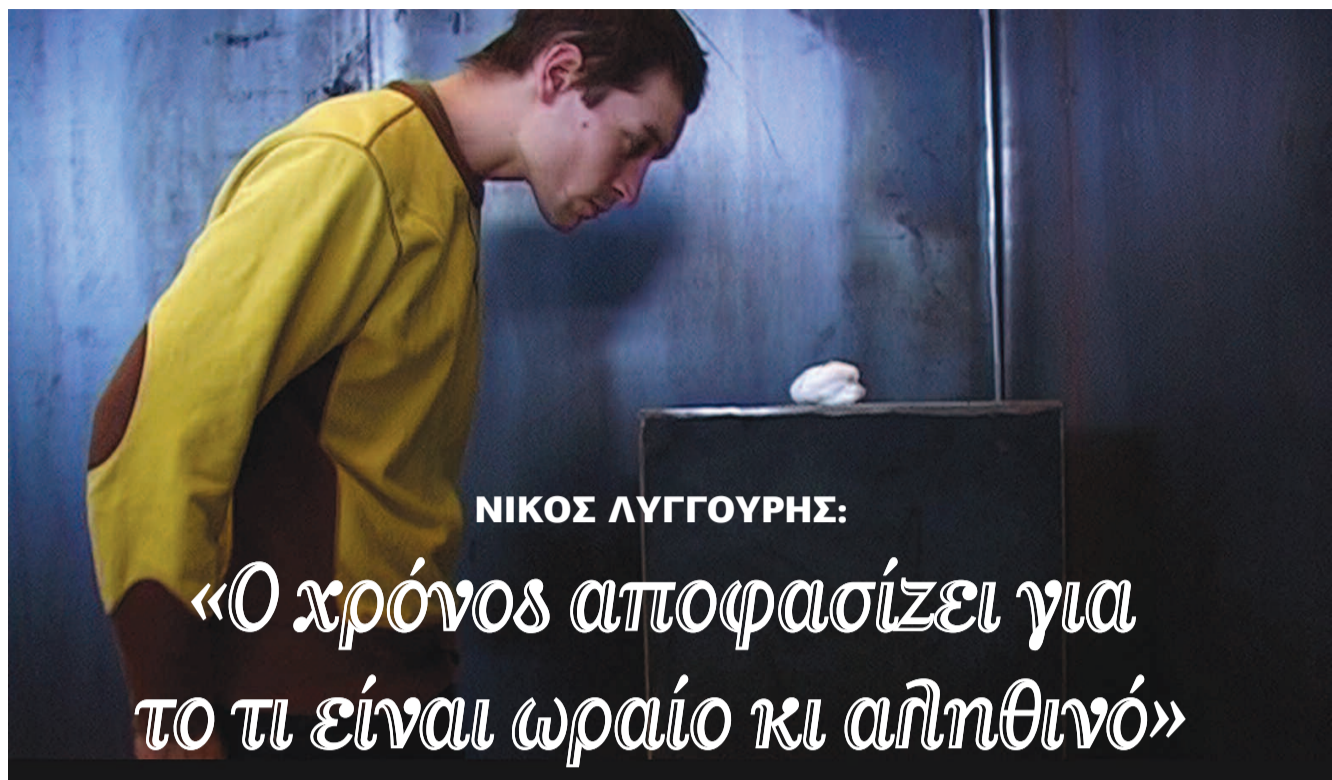
ΤΡΕΞΕ

ΑΙΘ.2 Πέμπτη και Σάββατο-Τετ.: 10.30 μ.μ.

ΦΟΒΟΥ ΤΟΝ ΠΕΘΕΡΟ

ΑΙΘ.3 Καθημερινά: 10.30 μ.μ.

ΦΟΒΟΥ ΤΟΝ ΠΕΘΕΡΟ

ΝΙΚΟΣ ΛΥΓΓΟΥΡΗΣ:

«Ο χρόνος αποφασίζει για
το τι είναι ωραίο κι αληθινό»

ΕΛΕΝΗ
ΦΟΥΝΤΟΥΛΑΚΗ

«Ο χρόνος αποφασίζει για το τι είναι ωραίο κι αληθινό. Όχι τα φεστιβάλ, όχι τα βραβεία και όχι τα εισιτήρια που κόβει μια ταινία στους κινηματογράφους» λέει στις διαδρομές ο σκηνοθέτης Νίκος Λυγγούρης, η ταινία του οποίου: «Ο διάλογος του Βερολίνου» κάνει πρεμιέρα τη Δευτέρα 3 Απριλίου στις 6 μ.μ. στον κινηματογράφο «Αττικόν» με είσοδο ελεύθερη για το κοινό.

Ταινία, που γνώρισε την παγκόσμια πρεμιέρα της στο 19ο φεστιβάλ ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης τον περασμένο Μάρτιο υπήρξε η αφορμή να μιλήσουμε με τον σκηνοθέτη για τον Κινηματογράφο, την πολιτιστική μνήμη και λήθη, τη συνεργασία του με τον Αγγελόπουλο αλλά και την σχέση του με τα Χανιά.

Η ταινία είναι ένα δοκιματικό ημερολόγιο. Ένας Έλληνας πολιτιστικός ανταποκριτής που ζει στο Βερολίνο, προσπαθώντας να φτιάξει ένα φιλμ για την πόλη είκοσι χρόνια μετά την πτώση του τείχους, πηγαινοέρχεται ασταμάτητα μεταξύ Βορρά και Νότου, Γερμανίας και Ελλάδας, αλλά και διά μέσου των τριών τελευταίων αιώνων της ευρωπαϊκής ιστορίας. «Πρόκειται για μια ταινία-ποταμό» όπως μας λέει ο σκηνοθέτης, όπου «η καθημερινότητα της πόλης εναλλάσσεται με θραύσματα από την ιστορία της Γερμανίας και της Ελλάδας και με ιστορίες ανθρώπων που ζουν στο Βερολίνο και στην δυτική Κρήτη. Η ταινία, ξεκινώντας από το φαινόμενο της ελληνολατρίας των Γερμανών του 18ου και 19ου αιώνα που δεν υπάρχει πια, αγγίζει θέματα όπως το μυστήριο του χρόνου, η συσσώρευση του ιστορικού πόνου, η πολιτιστική μνήμη και λήθη και η τρικλίζουσα πορεία του ευρωπαϊκού πολιτισμού».

Ο Ν. Λυγγούρης, υπήρξε ένας από τους τελευταίους ανθρώπους που κινηματογράφησε τον Θόδωρο Αγγελόπουλο στα γυρίσματα της «Σκόνης του Χρόνου». Τον ρωτάμε τι κρατά στην μνήμη του από αυτήν την συνάντηση και συνεργασία.

Ο σκηνοθέτης Νίκος Λυγγούρης.

Και εκείνος μας αφηγείται: «Ήταν Γενάρης και Φλεβάρης του 2008 στο Βερολίνο. Η παραγωγή ήταν απίστευτα δύσκολη, την συνόδευαν αντιξοότητες όλων των ειδών. Ο Αγγελόπουλος δεν τόβαζε με τίποτα κάτω. Έκανε απίστευτο κρύο. Ο Αγγελόπουλος ήταν ο μόνος από όλους μας που δεν τουρτούριζε. Ήταν πιο μεγάλος από μας σε ηλικία, αλλά και ο πιο αεικίνητος. Στο κέντρο της πόλης, διάσχιζε πέρα δώθε τον δρόμο τρέχοντας σαν την νυφίτσα ανάμεσα στα αυτοκίνητα. Έβλεπε μόνο την ταινία του. Ήταν η προσωποποίηση της πίστης και της βούλησης που κινεί βουνά».

Ο ίδιος είναι μέλος της Ελληνικής Ακαδημίας Κινηματογράφου. Του ζητάμε την γνώμη του για τον ελληνικό κινηματογράφο τα τελευταία χρόνια: «βλέπω κάθε

χρόνο πολλές ελληνικές ταινίες. Επίσης, έχοντας διαβάσει το 2016 σαν μέλος μιας γνωμοδοτικής επιτροπής του Ελληνικού Κέντρου Κινηματογράφου πολλά πρότζεκτ συγκατών τα εξής: έχουμε στην Ελλάδα καταπληκτικούς σεναριογράφους. Έχουμε επίσης εξαιρετικούς σκηνοθέτες ταινιών μικρού μήκους. Και έχουμε τέλος καταπληκτικούς ντοκιμανταρίστες. Αυτό που σπανίζει, είναι οι καλοί σκηνοθέτες μυθοπλασίας μεγάλου μήκους. Δεν ξέρω γιατί, είναι μια προσωπική μου διαπίστωση. Κατά τα άλλα: Συμμετοχές σε φεστιβάλ, βραβεία και λοιπά είναι πάντα χαρμόσυνα γεγονότα. Οπου η απaráβατη αλήθεια είναι πάντα η εξής: Ο χρόνος αποφασίζει για το τι είναι ωραίο κι αληθινό. Όχι τα φεστιβάλ, όχι τα βραβεία και όχι τα εισιτήρια που κόβει μια ταινία στους κινηματογράφους.

Ο σκηνοθέτης ζει για χρόνια στο Βερολίνο, ωστόσο τελευταία όλο και επιστρέφει στην Ελλάδα με διάφορες αφορμές (συμμετοχή σε φεστιβάλ, προβολές ταινιών κ.α). Κλείνοντας την συζήτηση μας, τον ρωτάμε, τι είναι η Ελλάδα για εκείνον και ποιά η σχέση του με τα Χανιά. «Η Ελλάδα είναι για μένα εκτός από πρώτη μου πατρίδα και μόνιμη πηγή έμπνευσης. Όσο για τα Χανιά, η πόλη αυτή δρα επάνω μου με ένα μαγικό τρόπο που μου είναι δύσκολο να τον καθορίσω με λέξεις. Ίσως λόγω των κάποιων ακόμα (παρά τα αρχιτεκτονικά - και άλλα - αίσχη του τουρισμού) εναπομεινασών ομορφιών, ίσως και λόγω των κάποιων ιδιαίτερα ιδιοσυγκρασιακών ανθρώπων της» επισημαίνει.

ΣΤΟ ΣΤΟΥΝΤΙΟ "ΟΞΩ ΝΟΥ"

Παράσταση "Balkan Blues"

Η παράσταση "Balkan Blues" από την Θεατρική ομάδα "Ξένοι" θα δοθεί στη 1 και 2 Απριλίου στις 9.30 μ.μ. στο στούντιο "Οξω Νού".

Πρόκειται για ένα έργο βασισμένο στο Bure Baruta του Dejan Dukovski. Σκηνοθεσία: Πλατισιάκη Ρόδη. Ηθοποιοί: Ανδρεάκης Γιώργος, Ανθομελίδου Σοφία, Αντωνάκη Ζωή, Ζαμπετάκη Ελπίδα, Λίχου Ντέμη, Μπούρας Κώστας,

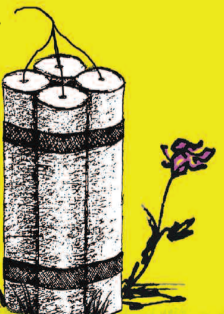
Μυρωτή Μαρία, Παπαδόπουλος Γιώργος, Παπαδόπουλος Λευτέρης.

Γενική Είσοδος: 7 ευρώ. Τηλέφωνο κρατήσεων: 2821045585. Τα έσοδα θα διατεθούν για τις ανάγκες προσφύγων που βρίσκονται στη χώρα μας.

Κατάλληλο άνω των 14 ετών. Σχετικά με την υπόθεση στη σχετική ανακοίνωση αναφέρεται: «Βαλκάνια, δεκαετία του '90. Έχει προηγηθεί η από-

σχιση της Σλοβενίας, της ΠΓΔΜ και της Βοσνίας - Ερζεγοβίνης. Έπεται ο πλήρης διαιμελισμός.

Οι ήρωες του Balkan Blues βρίσκονται ανάμεσα στον απόηχο ενός πολέμου και στο σάλπισμα ενός νέου - βίαιου, ματαιωμένου, αποπροσανατολισμένου».

Με τη θεατρική παράσταση: "Εκεί στο Νότο" ο "Θεατρικός Κύκλος", η θεατρική ομάδα του Μανόλη Πουλή, που έφυγε πρόσφατα από τη ζωή, θα τον αποχαιρετίσει στην αίθουσα που είχε δημιουργήσει ο ίδιος, την αίθουσα: "Μάνος Κατράκης" στη Χρυσή Ακτή, σήμερα Σάββατο και αύριο Κυριακή στις 9.30 το βράδυ.

ΣΤΗΝ ΑΙΘΟΥΣΑ "ΜΑΝΟΣ ΚΑΤΡΑΚΗΣ"

Αποχαιρετισμός στον Μανόλη Πουλή

■ Με μονόπρακτα του Τένεσι Ουίλιαμς

Χάρης Αργυρόπουλος, Μελίνα Κούρτη και Αφροδίτη Σόβολου. Σκηνικά και κοστούμια είναι συλλογικά, ενώ στον ήχο και το φως είναι ο Σωτήρης Καριοφίλης.

Οι παραστάσεις δίδονται με ελεύθερη είσοδο, ενώ για κρατήσεις θέσεων – λόγω του περιορισμένου αριθμού τους – μπορείτε να απευθύνεστε στο τηλέφωνο 698 693 03 57.

Όπως αναφέρεται στην ανακοίνωση της θεατρικής ομάδας, «η εκδήλωση αυτή στη μνήμη του αγαπημένου μας δασκάλου και σκηνοθέτη θα είναι και η τελευταία θεατρική παράσταση σε μια αίθουσα, που φιλοξένησε επί σειρά ετών πολλούς καλλιτέχνες από το χώρο της μουσικής, του θεάτρου και της ποίησης και η οποία κλείνει πλέον οριστικά με μία

τελευταία μουσική εκδήλωση την».

ΜΟΥΣΙΚΗ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΣΤΙΣ 7 ΑΠΡΙΛΙΟΥ

Επίσης, την Παρασκευή, 7 Απριλίου στις 9.30 μ.μ. το μουσικό ντουέτο "Είμαστε 2" δίνει την τελευταία του παράσταση στην Αίθουσα "Μάνος Κατράκης", όπου είχε εγκάρδια φιλοξενηθεί στα 15 περίπου χρόνια λειτουργίας της με τίτλο: "Αποχαιρετώντας τον Μανόλη... I did it my way"

Ελισάβετ Βερούλη: τραγούδι-κιθάρα Γιώργος Λουτσέτης: πιάνο-τραγούδι.

Είσοδος με ελεύθερη οικονομική συνεισφορά.

Τα έσοδα της παράστασης θα διατεθούν για να καλύψουν τις ανάγκες της Αίθουσας "Μάνος Κατράκης".

ΜΕ ΠΟΙΚΙΛΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΣΤΑ ΧΑΝΙΑ

Γιορτή Παιδικού Βιβλίου

Πορτάζουν οι Βιβλιοθήκες του Δήμου Χανίων, με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Παιδικού Βιβλίου, στις 2 Απριλίου. Όπως κάθε χρόνο, έτσι και φέτος δίνεται η δυνατότητα στα παιδιά, στους γονείς και στους εκπαιδευτικούς να γνωρίσουν καταξιωμένους συγγραφείς παιδικών βιβλίων.

Σήμερα Σάββατο 1 Απριλίου, στις 13.00, στη Δημοτική Βιβλιοθήκη Χανίων οι συγγραφείς παιδικών βιβλίων, Μαρία Αγγελίδου και Κώστας Πούλος μιλούν με γονείς και εκπαιδευτικούς για τη μυθολογία και τη σχέση των ενήλικων με το παιδικό βιβλίο σε μία εκδήλωση με θέμα: «Η αφήγηση της μυθολογίας στα παιδιά του 21ου αιώνα».

ΣΤΑ ΚΕΝΤΡΑ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ

Παράλληλα, με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Παιδικού Βιβλίου τα παιδιά των Κέντρων Παιδικής Δημιουργίας του Δη-

μοτικού Οργανισμού Κοινωνικής Πολιτικής και Παιδείας (Δ.Ο.ΚΟΙ.Π.Π.) θα έχουν την ευκαιρία μέσα από ποικίλες δράσεις να γράψουν, να παίξουν και να εκφραστούν δημιουργικά. Οι δράσεις και τα εργαστήρια, που θα πραγματοποιηθούν, έχουν ως εξής:

ΚΠΔ ΠΑΧΙΑΝΩΝ

•Σάββατο 1 Απριλίου: 10:30: «Διαβάζουμε και δραματοποιούμε παραμύθια του Χανς Κρίστιαν Άντερσεν» με τη βοήθεια της Θεατρολόγου, Στέλλας Αγιασμενάκη.

•Τρίτη 4 Απριλίου: 10:30: Επίσκεψη των Εκπαιδευτηρίων Θεοδωροπούλου στο ΚΠΔ Παχιανών για την ημέρα παιδικού βιβλίου.

ΚΠΔ ΛΕΝΤΑΡΙΑΝΩΝ

•Σάββατο 1 Απριλίου: Όλα τα προγράμματα της ημέρας αυτής θα είναι αφιερωμένα στο παιδικό βιβλίο. Η ομάδα των ειδικών θα φτιάξει κατασκευές σχετικές με το βιβλίο και την ανάγνωση, ενώ στο θεατρικό παιχνίδι θα ζωντανέψουν

ήρωες των παραμυθιών.

ΣΤΟ ΚΔΑΠ ΠΑΛΙΑΣ ΠΟΛΗΣ

Το Κέντρο Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών (ΚΔΑΠ) Παλιάς Πόλης του ΔΟΚΟΙΠΠ του Δήμου Χανίων αφιερώνει ολοκληρη την εβδομάδα στο παιδικό βιβλίο. Το κύριο θέμα φέτος των εκδηλώσεων θα είναι η Ελληνική Μυθολογία.

Πρόγραμμα εκδηλώσεων:

•Τρίτη 4 Απριλίου, ώρα: 17.00, θέμα: Θησέας Μινώταυρος και Αριάδνη. Δημιουργικές κατασκευές 17:00-18:00. κφραση μέσω της ζωγραφικής. 18:00-

19:00

•Τετάρτη 5 Απριλίου, ώρα: 16.00, θέμα: Η Λύρα του Απόλλωνα. Δραματοποίηση και έκφραση μέσω του χορού. 16:00-17:00.

•Πέμπτη 6 Απριλίου, ώρα: 17.00, θέμα: Συναισθήματα, Κατασκευή προσωπικού βιβλίου (εικονογράφηση). 17:00 - 18:00

•Παρασκευή 7 Απριλίου, ώρα: 16.00, θέμα: Αργοναύτες / 12 Θεοί του Ολύμπου. Δραματοποίηση, θεατρικό παιχνίδι, χορό, φύλλα εργασίας και πολλές άλλες ομαδικές δραστηριότητες. 16:00- 18:00.

ΑΠΟ ΤΟ 3ο ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ

Θεατρική παράσταση

Το θεατρικό έργο "Οι ηλίθιοι" του Neil Simon παρουσιάζει η θεατρική ομάδα "Το τρίτο κουδούνι" του 3ου Γενικού Λυκείου Χανίων την Τετάρτη 5 και την Πέμπτη 6 Απριλίου στο Βενιζέλειο ωδείο Χανίων στις 9:15 μμ.

ΑΠΟ ΤΟ 32ο ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ

Εκθεση παιδικής ζωγραφικής

Έκθεση ζωγραφικής με θέμα "Ενας κούκος δεν φέρνει την Άνοιξη, δύο κουκουβάγιες όμως ναι!" πραγματοποιούν τα παιδιά 32ου Νηπιαγωγείου Χανίων στον χώρο του LaMaison (Χρυσάνθου Επισκόπου 21). Η έκθεση που εγκαινιάζεται σήμερα Σάββατο 1 Απριλίου, θα διαρκέσει έως και τις 3 Απριλίου.

ΑΠΟ ΧΟΡΕΥΤΙΚΟΥΣ ΟΜΙΛΟΥΣ

Ετήσιοι χοροί

Τον ετήσιο χορό του θα πραγματοποιήσει, όπως ανακοίνωσε, ο Χορευτικός Όμιλος Χανίων: "Ο Ψηλορείτης" σήμερα Σάββατο 1 Απριλίου στις 7.30 μ.μ. στο "Ευτυχία Palace".

•Τον ετήσιο χορό του θα πραγματοποιήσει, όπως ανακοίνωσε, ο Μουσικοχορευτικός Όμιλος Χανίων "Αροδαμός" σήμερα στις 7.30 μ.μ. στο κεντρο "Πορτοκάλι".

•Η ετήσια εκδήλωση της Σχολής Χορού "Ζάλος" θα γίνει, όπως ανακοινώθηκε, αύριο Κυριακή 2 Απριλίου στις 12.30 το μεσημέρι στο "Πορτοκάλι".

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ ΒΙΒΛΙΩΝ

"Το Ολοκαύτωμα του Καλλικράτη"

Παρουσίαση του βιβλίου: "Χρέος ανεξόφλητο το ολοκαύτωμα του Καλλικράτη, 8 και 11 Οκτωβρίου 1943" του Γεωργίου Α. Καλογεράκη, θα πραγματοποιηθεί την Δευτέρα 3 Απριλίου στις 6 μ.μ. στην αίθουσα του Πολιτιστικού Κέντρου της Ιεράς Μητρόπολης Κυδωνίας και Αποκορώνου.

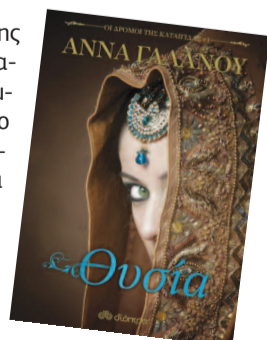
Το βιβλίο θα παρουσιάσουν ο γεωπόνος – συγγραφέας Δρ Ιωάννης Θεοδ. Πολυράκης και ο συνταξιούχος δάσκαλος Ιωάννης Ιωσήφ Παπαδόσφορος.

Η έκδοση και η παρουσίαση του βιβλίου, είναι υπό την αιγίδα του Πολιτιστικού Συλλόγου Καλλικράτη Σφακιών.

"Οι δρόμοι της καταίγδας – Θυσία"

Παρουσίαση του νέου βιβλίου της Άννας Γαλανού: "Οι δρόμοι της καταίγδας – Θυσία" θα γίνει την Πέμπτη 6 Απριλίου στις 8 μ.μ. στο Πνευματικό Κέντρο Χανίων (διοργάνωση: Περιφερειακή Ενότητα Χανίων, εκδόσεις Διόπτρα και βιβλιοπωλείο Librairie). Θα μιλήσουν η δημοσιογράφος Μαρία Βούλγαρη, η φιλόλογος Γιώλα Κανιτσάκη και η συγγραφέας.

Επίσης, το βιβλίο θα παρουσιαστεί την Παρασκευή 7 Απριλίου, στις 7.30 μ.μ. στο Καφέ Φλυτζάνα στα Κουνουπιδιανά (διοργάνωση: εκδόσεις Διόπτρα και το βιβλιοπωλείο Το Τρενάκι) και θα μιλήσει η φιλόλογος Έλενα Νταγκουνάκη και η συγγραφέας.

Αφορμή

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ

yannis.kalo@gmail.com · no14me.blogspot.gr/

Φέρτε μου το κεφάλι της Μαρίας Κένσορα

» Πάνος Τσίρος (εκδόσεις Μικρή Άρκτος)

Είχε προηγηθεί, δύο χρόνια πριν, η χρονικά δεύτερη συλλογή διηγημάτων του Τσίρου, *Δεν είν' έτσι*. Τότε, η πρώτη συλλογή, *Φέρτε μου το κεφάλι της Μαρίας Κένσορα*, ήταν εξαντλημένη από τον εκδότη, συλλογή για την οποία αρκετοί μου είχαν μιλήσει με εγκωμιαστικά σχόλια, που έμοιαζαν βásiμα και καθόλου υπερβολικά, κρίνοντας απ' όσα είχα σκεφτεί και νιώσει διαβάζοντας τη δεύτερη συλλογή του. Έψαχνα για καιρό δεξιά και αριστερά, σε σπάνια φίλων και σε παλαιοβιβλιοπωλεία, και η λύση τελικά ήρθε από την επανακυκλοφορία της συλλογής από καινούριο εκδοτικό οίκο. Ήταν ένα όμορφο νέο αυτό.

Νομίζω πως, υποσυνείδητα ίσως, αναζητώ με επιμονή τα στοιχεία εκείνα τα οποία θα αποδείξουν πως πρόκειται για το ίδιο πρόσωπο πίσω από τις ιστορίες, σαν να επιθυμώ την εξάλειψη της αμφιβολίας σχετικά με την τυχαioτητα της έμπνευσης, τη σύνθεση -αυθαίρετη και υποκειμενική- της ταυτότητας του δημιουργού· τις εμμονές, τα βιώματα, τον τρόπο του να αφηγηθεί. Είναι μέρος του ορίζοντα των προσδοκιών που έχω κατά την επιστροφή στο έργο ενός συγγραφέα που έχω γνωρίσει και έχω εκτιμήσει στο παρελθόν. Έτσι και τώρα, ο λόγος για τον οποίο θέλησα να διαβάσω αυτό το βιβλίο ανάμεσα σε τόσα άλλα πιθανά ήταν η σκέψη/επιθυμία: θέλω να διαβάσω ξανά κάτι δικό του.

Και έχει η επιστροφή κάτι το οικείο ακόμα και αν πρόκειται για ιστορίες διαφορετικές, ο τρόπος του Τσίρου -ειδικά αυτό- να ξετυλίγει και να απλώνει την ιστορία του, η εγκόπη από την οποία επιλέγει να πιστεί και να κινήσει την αφήγηση της ιστορίας του, ο τρόπος με τον οποίο η έμπνευσή του περνάει από παράγραφο σε παράγραφο είναι κάποιες στιγμές τόσο ορατός, χωρίς αυτό να στερεί κάτι από τη μαγεία και το απρόοπτο στην τροπή της εξέλιξης.

Το πρώτο μας σπίτι ήταν κοντά στις γραμμές του τρένου. Όταν ήμουν εφτά χρονών, έπαιζα ένα παιχνίδι. Περίμενα τότε θα φύγουν όλοι, και πήγαινα στην κουζίνα. Έβαζα τρία ποτήρια πάνω στο τραπέζι, ύστερα ακουμπούσα το κεφάλι μου στην επιφάνεια και περίμενα τότε θα περάσει το τρένο. Όταν το τρένο πλησίαζε, τα πάντα γύρω άρχιζαν να κουνιούνται. Διάλεγα ένα από τα ποτήρια και το κοίταζα επίμονα, κάνοντας ότι έχω τηλεπαθητικές δυνάμεις. Κέρδιζα αν κουνιόταν το ποτήρι που είχα διαλέξει.

Έχει και κάτι ακόμα αυτή η επιστροφή: την ανακούφιση να διαβάζω μια συλλογή διηγημάτων όπου συμβαίνει το προφανές -μα τόσο σπάνιο-, να μην περισσεύει λέξη. Να δικαιολογείται (και) με αυτόν τον τρόπο η επιλογή της μικρής φόρμας εκ μέρους του συγγραφέα, ως επιλογή και όχι ως ευκολία, όχι απλώς για να μοιραστεί μια ωραία ιδέα, αλλά για να αφηγηθεί μια ιστορία.

Υπάρχει μια αράχνη που δεν κάνει ιστό, αλλά φτιάχνει τη φωλιά της στο χώμα. Σκάβει βαθιά, και ύστερα την κλείνει από μέσα με μια πορτούλα. Η μεγάλη κοιλιά της είναι γεμάτη δηλητηριώδες υγρό. Μπορείς να τη βγάλεις έξω από τη φωλιά της μόνο αν την εκνευρίσεις. Παίρνεις ένα λεπτό κλαδάκι και, αφού τρυπήσεις την πορτούλα, το κύνεις μέσα, ξανά και ξανά, ερεθίζοντάς την. Κάποια στιγμή θα γραπωθεί απ' αυτό, και τότε είναι εύκολο να τη σύρεις έξω.

Η ευδιάκριτη αφηγηματική φωνή αποτελεί το απαραίτητο νήμα συνοχής της συλλογής. Ο χαμηλών τόνων λόγος με στολίδια κομψά, και όχι φανταχτερά που να χτυπούν στο μάτι, επιτρέπει την αβίαστη ροή της αφήγησης.

σας από σκέψη σε σκέψη. Εκείνα που κινητοποιούν την έμπνευση του συγγραφέα, λεπτομέρειες και ασήμαντα σε έναν κόσμο που κινείται σε γρήγορους ρυθμούς, προσωπικές μνήμες και ιστορίες που ίσως άκουσε κάποια στιγμή, προσθέτουν την ομορφιά εκείνη που επιτείνει το συναίσθημα πως στο γραφείο του δημιουργού επικρατεί μια γόνιμη ηρεμία, η δημιουργία ως αποκοπή από τον περιβάλλοντα θόρυβο, μια πράξη υψηλής αυτοσυγκέντρωσης, ένα συναίσθημα το οποίο μέσω των διηγημάτων μεταγγίζεται στον αναγνώστη.

Σήμερα το βράδυ έδειξαν για δεύτερη φορά στην τηλεόραση την εκπομπή για τον χορό *Καρουάνα*, που κάνει θραύση στην Αμερική. Μίλησαν χορογράφοι, κοινωνιολόγοι, δύο καθηγητές από το Χάρβαρντ, δημοσιογράφοι. Έγινε προσπάθεια να αναλυθεί σε βάθος το φαινόμενο, που φαίνεται ότι έχει πάρει διαστάσεις επιδημίας. Αυτός ο χορός βρίσκει ιδιαίτερη ανταπόκριση σε όλα τα κοινωνικά στρώματα. Από τα πάρτι γενεθλίων των έγχρωμων μαθητών του δημοτικού, στα γκέτο του Χάρλεμ, έως τα πάρτι των κομμικών στο Λονγκ Άιλαντ.

Βιβλία

Η χημικός

Stephenie Meyer

μετάφραση: Αναστάσιος Αργυρίου
Εκδότης: Ψυχογίος

Σε αυτό το καταγιστικό θρίλερ, μια πρώην πράκτορας που την κυνηγά η Υπηρεσία της πρέπει να αναλάβει μια τελευταία αποστολή ώστε να "καθαρίσει" το όνομά της και να σώσει τη ζωή της. Δούλευε κάποτε για την κυβέρνηση των ΗΠΑ, ωστόσο αυτό είναι κάτι που ελάχιστοι γνωρίζουν. Κορυφαία στον τομέα της, ήταν ένα από τα σκοτεινότερα μυστικά μιας υπηρεσίας τόσο σκιώδους, που δεν έχει καν όνομα. Κι όταν αποφάσισαν ότι είναι επικίνδυνη για εκείνους, άρχισαν να την καταδιώκουν. Σκότωσαν το μοναδικό άτομο που εμπιστευόταν, αλλά η πληροφορία που γνωρίζει συνεχίζει να συνιστά απειλή για εκείνους. Τώρα δε μένει ποτέ στο ίδιο μέρος ούτε και χρησιμοποιεί το ίδιο όνομα για πολύ. Τη θέλουν νεκρή, και μάλιστα γρήγορα. Όταν ο πρώην εκπαιδευτής της της προσφέρει μια διέξοδο, συνειδητοποιεί ότι είναι η μόνη της ευκαιρία για να σωθεί. Αλλά αυτό σημαίνει ότι πρέπει να αναλάβει μια τελευταία δουλειά για τα πρώην αφεντικά της. Με τρόπο θα ανακαλύψει ότι η νέα πληροφορία θα κάνει την κατάσταση ακόμα χειρότερη. Αποφασισμένη να αντιμετωπίσει τους κινδύνους, προετοιμάζεται για τη σκληρότερη μάχη της ζωής της. Στην πορεία, όμως, θα ερωτευτεί κάποιον που θα περιπλέξει τις πιθανότητες της να επιβιώσει. Βλέποντας τις επιλογές της συνεχώς να μειώνονται, θα πρέπει να αξιοποιήσει τις μοναδικές της ικανότητες με τρόπους που δε φανταζόταν ποτέ.

Τα κυνηγόσκυλα

Jorn Lier Horst

μετάφραση: Δέσποινα Παπαρηγοράκη
Εκδότης: Διόπτρα

Το Σάββατο, 15 Ιουλίου, με αφήγαγε ένας άντρας, ενώ ήμουν στον δρόμο και έκανα τζόγκινγκ στη διασταύρωση κοντά στη φάρμα Γκούμσερε. Είχε ένα παλιό άσπρο αυτοκίνητο. Τώρα είμαι μέσα στο πορτοπαγκάζ του... Πριν από δεκαεπτά χρόνια, ο Βίλιαμ Βίστιν διερευνούσε μία από τις πλέον διαβόητες εγκληματικές υποθέσεις, τη δολοφονία της νεαρής Σεσίλια Λίντε. Ύστερα από την αποκάλυψη παραποίησης αποδεικτικών στοιχείων, που καταδίκασαν τον ύποπτο, ο επιθεωρητής Βίλιαμ Βίστιν τίθεται σε διαθεσιμότητα. Αυτός που πέρασε όλη την επαγγελματική του ζωή ως "θρηυτής" τώρα γίνεται το "θήραμα". Για να ανακαλύψει τι πραγματικά έγινε τότε, πρέπει να δράσει παρασκηναικά, έχοντας όμως τη βοήθεια της δημοσιογράφου κόρης του Λίνε αλλά και κάποιων άλλων απρόσμενων συνεργατών.

Όταν εξαφανίζεται ακόμα μία νεαρή γυναίκα, αρχίζει ένας εξοντωτικός αγώνας δρόμου...

Κρυμμένη αλήθεια

Γιώργος Πολυράκης

Ψυχογίος

Είχε γεννηθεί καλλονή σ' έναν τόπο άγριο και σκληρό μα με μεγάλες φυσικές ομορφιές, όπου λατρευόταν το κάλλος. Σ' έναν κόσμο γεμάτο από ανώνυμα θύματα που υπέφεραν έναν αργό γολγοθά, χωρίς ποτέ να λυγίζουν ολοκληρωτικά κάτω από το βάρος του σταυρού τους. Οι άντρες,

ορειβίοι και τραχείς, στα τραγούδια και στις μαντινάδες τους υμνούσαν τη γυναικεία ομορφιά αλλά και τον έρωτα εκείνο, τον μελαγχολικό και επίμονο, που γεννιέται πολλές φορές στις αδύναμες ψυχές. Κι εκείνη στα δεκαπέντε της είχε ακούσει από δύο χείλη γλυκά ότι σε μίαν άλλη εποχή, στην εποχή του Θησέα, οι αισιδοί θα είχαν πλέξει τραγούδια στην ομορφιά της... και είχε πιστέψει ότι για μια γυναικεία καρδιά υπάρχει μια στιγμή αξεδιάλυτη και παρθένα, όπου ένα κομπλιμέντο καλοειπωμένο κι ένα βλέμμα ακατανίκητο κάνουν ξαφνικά την όψη της ζωής χαρούμενη κι αποδιώχνουν κάθε αναστολή, παρασύροντάς σε να αφεθείς σε κάτι πρωτόγνωρο και μεθυστικό σαν το πιο γλυκό κρασί.

Μια ιστορία για τα αυστηρά ήθη της Κρήτης και για την ομορφιά μιας γυναίκας.

Μπερλίν

Αντζη Σαλταμπάση

Εκδότης: Πόλις

Βερολίνο, η πιο δημοφιλής πόλη της Ευρώπης. Ιδιαίτερη, με παγωμένους χειμώνες που δεν ξεθωριάζουν τον θρύλο της, ίσα ίσα τον τρέφουν, με ένα παρελθόν και,

κυρίως, ένα παρόν που είναι δύσκολο να μη σε τυλίξουν στο σαγηνευτικό τους δίχτυ. Τι συμβαίνει, όμως, αν αποφασίσεις να κινηθείς έξω από τον κύκλο της φήμης, αν προσπαθήσεις να σκαλίσεις τα μυστικά της, αν νιώσεις να σε πλακώνει το γκρίζο φόντο και η μελαγχολία της, αν ξύσεις την πρόσοψη της Ιστορίας, αν απλώσεις το χέρι και φας γλυκά ροδάκινα σ' έναν παρατημένο βερολινέζικο κήπο; Το "Μπερλίν" παρακολουθεί το Βερολίνο σαν ντοκιμαντέρ, εντελώς υποκειμενικά, αλλά καθόλου προσωπικά· η πρωτοπρόσωπη αφήγηση δεν είναι παρά ένα μάτι, ο φακός της κάμερας που καταγράφει μια λαχανιασμένη περιπλάνηση στη μνήμη, μια ιστορία μετανάστευσης, μια αντιπαράθεση με τον αντισημιτισμό, αλλά και πολλές τρυφερές ή πικρές συναντήσεις.

Α.Σ.

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ ΒΙΒΛΙΩΝ

"Με μια χιλιάρα Καβασάκι"

Παρουσίαση του βιβλίου του Βαγγέλη Σιαφάκα, "Με μια χιλιάρα Καβασάκι", θα πραγματοποιηθεί την Τρίτη 4 Απριλίου στις 7.30 μ.μ., στο χώρο

του βιβλιοπωλείου "Μικρό Καράβι" (Δασκαλογιάννη 59, Σπλάντζα). Θα συνομιλήσουν με τον συγγραφέα και θα παρουσιάσουν το βιβλίο η φιλόλογος, Βαρβάρα Περράκη, και ο εκπαιδευτικός, Δημήτρης Χαραλαμπίδης.

Την παρουσίαση οργανώνουν οι εκδόσεις Πόλις και το βιβλιοπωλείο Μικρό Καράβι.

"Στον κάμπο στροβιλίζονται τ' αγάθια"

Παρουσίαση του βιβλίου της Λίλας Τρουλινού: "Στον κάμπο στροβιλίζονται τ' αγάθια", που κυκλοφόρησε τον Νοέμβριο του 2016 από τις εκδόσεις Περισπωμένη, θα γίνει την Τετάρτη 5 Απριλίου και ώρα 7.30 μ.μ., στον χώρο της Δημοτικής Βιβλιοθήκης Χανίων, επί της οδού Υψηλαντών 30.

Για το βιβλίο θα μιλήσουν η Αγγέλα Καστρινάκη, καθηγήτρια νεοελληνικής φιλολογίας Πανεπιστημίου Κρήτης και πεζογράφος, και η Μαρίνα Αρετάκη, φιλόλογος, δρ. νεοελληνικής φιλολογίας. Αποσπάσματα από το βιβλίο θα διαβάσει η ηθοποιός Ντία Κοσκινά. Την εκδήλωση συνδιοργανώνουν ο Δήμος Χανίων, η Δημοτική Βιβλιοθήκη Χανίων, ο Σύνδεσμος Φιλολόγων Χανίων και το Θέατρο Κυδωνία.

ΕΛΕΝΗ
ΦΟΥΝΤΟΥΛΑΚΗ

Ανήκει στους πιο προικισμένους και πολυδιάστατους Έλληνες συνθέτες, με πολυάριθμα έργα συμφωνικής μουσικής και μουσικής δωματίου. Ο διεθνούς φήμης συνθέτης και καλλιτεχνικός διευθυντής της Εθνικής Λυρικής Σκηνής Γιώργος Κουμεντάκης ο οποίος γεννήθηκε στο Ρέθυμνο, όχι μόνο δεν ξεχνά την καταγωγή του αλλά όπως λέει, αυτή έχει καθορίσει το έργο του. Για πρώτη φορά έρχεται για συναυλία στα Χανιά, αύριο Κυριακή στην Καθολική Εκκλησία Χανίων, στις 20:00 και στις 22:00, όπου η Εθνική Συμφωνική Ορχήστρα και η Χορωδία της ΕΡΤ συμπράτει με το Vamos Ensemble σε δύο μοναδικές συναυλίες με τίτλο Requiem Aeternam (Αιώνια Ανάπαυση).

ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΟΥΜΕΝΤΑΚΗΣ:

Η καταγωγή μου έχει καθορίσει το έργο μου

Ορχηστρικές διασκευές, συνδιαλέγονται με το "Requiem" του Γιώργου Κουμεντάκη, ένα έργο - σταθμό για την έντεχνη ελληνική μουσική δημιουργία, το οποίο εξυμνεί τα ανθρώπινα πάθη μέσα από το αιώνιο δίπτυχο "έρως - θάνατος". Η ιδιαίτερη αυτή μουσική σύμπραξη, υπήρξε η αφορμή για να μιλήσουμε με τον σπουδαίο Κρητικό συνθέτη και καλλιτεχνικό διευθυντή της ΕΛΣ σε μια συνέντευξη εφ' όλης της ύλης... περι-τέχνης, παράδοσης, ιδεών και οράματος.

Πρόσφατα, αναλάβατε τη θέση του καλλιτεχνικού διευθυντή της Εθνικής Λυρικής Σκηνής στην οποία ήσασταν και υπεύθυνος Καλλιτεχνικού Προγραμματισμού της Εναλλακτικής Σκηνής. Ποιο είναι το καλλιτεχνικό σας όραμα;

Όταν ολοκληρωθεί η θητεία μου στην Εθνική Λυρική Σκηνή, μετά από τρία χρόνια, θα ήθελα να έχουμε προτείνει στο ελληνικό και διεθνές κοινό, αιχμηρές παραγωγές που προκαλούν συζητήσεις, έργα που δεν έχουν παρουσιαστεί ποτέ στην Ελλάδα ή παρουσιάζονται εξαιρετικά σπάνια, καθώς και σκηνοθέτες, μαέστρους, μονωδούς, χορογράφους που έχουν μια σαφή καλλιτεχνική πρόταση. Παράλληλα επιθυμία μας είναι να καλύψουμε τα κενά ρεπερτορίου της ΕΛΣ, παρουσιάζοντας έργα μπαρόκ, ρωσικού, γαλλικού, γερμανικού ρεπερτορίου, να δώσουμε αναθέσεις σε Έλληνες συνθέτες, και μέσω της Εναλλακτικής Σκηνής να δώσουμε νέο νόημα στην έννοια του μουσικού θεάτρου.

Ιδιαίτερος σημαντικό ρόλο στο έργο μας, θα διαδραματίσουν τα κοινωνικά και εκπαιδευτικά προγράμματα, τα οποία θα ισχυροποιήσουν σε γερά θεμέλια τη σχέση μας με την κοινωνία. Είμαστε ευτυχείς, γιατί για όλα αυτά που σας αναφέρω έχουμε την τεράστια βοήθεια από το Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος. Τα στελέχη του Ιδρύματος Σταύρος Νιάρχος έχουν κατανοήσει την σημασία των νέων οραματικών σχεδίων της Εθνικής Λυρικής Σκηνής και μας στηρίζουν με τις πολύτιμες δωρεές τους. Θα ήθελα να εκφράσω τις θερμές μου ευχαριστίες προς τον Πρόεδρο του Ιδρύματος κ. Ανδρέα Δρακόπουλο.

Βρίσκονται οι Έλληνες κοντά στον κόσμο της όπερας, της λυρικής τέχνης και στο μουσικό θέατρο;

Το ελληνικό κοινό αγαπάει το λυρικό θέατρο και διαχρονικά στηρίζει την Εθνική Λυρική Σκηνή. Στόχος μας είναι να διευρύνουμε το παραδοσιακό μας κοινό, να ανοίξουμε σε όλες τις ηλικίες και να προκαλέσουμε το ενδιαφέρον ακόμα και σε αυτούς που έως πρότινος δεν ενδιαφέρονταν για την λυρική τέχνη και το μουσικό θέατρο. Είναι ευτυχές ότι σε αυτό το δύσκολο εγχείρημα έχουμε σύμμαχο μας τις νέες υπερσύγχρονες εγκαταστάσεις μας στο Κέντρο Πολιτισμού Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος. Προτεραιότητα μας είναι να μετατρέψουμε το ενδιαφέρον για το κτήριο και το πάρκο του ΚΠΙΣΝ, σε ενδιαφέρον για τις παραστάσεις, τις δράσεις και τα εκπαιδευτικά - κοινωνικά προγράμματα μας.

Μεγάλο κομμάτι της καλλιτεχνικής σας πορείας έχει αφιερωθεί στη σύνθεση μουσικής για τις παραστατικές τέχνες (θέατρο, κινηματογράφος, χορός, όπερα, installations). Πώς βλέπετε την καλλιτεχνική παραγωγή στην Ελλάδα της κρίσης;

Παρά το γεγονός ότι οι καλλιτέχνες επιβιώνουν με δυσκολία στις μέρες μας, εντούτοις αυτό που βλέπω ως θεατής είναι ότι δημιουργούν έργα τέχνης σημαντικά που αφορούν το κοινό. Αυτό φυσικά απέχει πολύ από το ιδανικό. Οι καλλιτέχνες πρέπει να μπορούν να βγάζουν τα προς το ζην, μέσα από την καλλιτεχνική τους δραστηριότητα. Εμείς εδώ στην ΕΛΣ, στοχεύουμε να δημιουργήσουμε τις δομές εκείνες που θα επιτρέψουν σε νέους καλλιτέχνες να εργαστούν

«Η καταγωγή μου δεν έχει απλώς επηρεάσει το έργο μου, αλλά το έχει καθορίσει. Στην τελευταία δημιουργική μου περίοδο μάλιστα, η παράδοση έχει γίνει βασικό βίωμα της μουσικής μου και δεν θα δίσταζα να πω, ότι έχει επαναπροσδιορίσει την συνθετική μου ταυτότητα»

και να εκφράσουν την δημιουργικότητα τους σε ένα πλαίσιο επαγγελματικό και με προοπτική. Είναι καθήκον κάθε πολιτιστικού φορέα να προσφέρει απασχόληση με αξιοπρεπείς όρους, σε καλλιτέχνες αιχμής, κάθε ηλικίας.

Μακρά συνεργασία είχατε με τον χορογράφο-σκηνοθέτη Δημήτρη Παπαϊωάννου και την Ομάδα Εδάφους, η οποία κορυφώθηκε το 2004, με τις τελευταίες έναρξης και λήξης των Ολυμπιακών Αγώνων της Αθήνας, όπου διετελέσατε μουσικός διευθυντής, συνθέτης και δημιουργός του μουσικού σεναρίου. Τι κρατάτε από αυτήν την διοργάνωση;

Κρατάω τη συνεργασία με τη δημιουργική ομάδα, το αποτέλεσμα που καταφέραμε να παρουσιάσουμε, τα μικρά και μεγάλα έργα τέχνης που δημιουργήθηκαν εκείνα τα τρία χρόνια που εργαστήκαμε σκληρά. Με τον Δημήτρη η συ-

νεργασία μας κρατάει πολλά χρόνια και τώρα με την συνεργασία που ετοιμάζουμε για την Εθνική Λυρική Σκηνή, πιστεύω ότι θα κορυφωθεί και μάλιστα με τρόπο μη αναμενόμενο.

Έχετε επίσης συνεργαστεί με σπουδαίους καλλιτέχνες του θεάτρου, της όπερας, του χορού, όπως ο Κάρολος Κουν, ο Γιάννης Χουβαρδάς, η Ραλλού Μάνου κ.ά. Υπάρχει κάποιο κοινό χαρακτηριστικό που συνδέει όλες αυτές τις προσωπικότητες που συνεργαστήκατε;

Το κοινό χαρακτηριστικό των σπουδαίων καλλιτεχνών, όπως αυτοί που αναφέρετε, είναι η αυστηρή προσήλωση στην τέχνη τους, η αυστηρότητα στις επιλογές τους, η ευθύτητα του βλέμματός τους, η συνέπεια προς τις αρχές τους και η ταπεινότητά τους. Είμαι ευτυχής για όλες τις συνεργασίες μου και αυτές είναι ο πραγματικός μου πλούτος.

Με το έργο σας έχετε πετύχει σημαντικές διακρίσεις, όπως η συμμετοχή σας στη Biennale της Βενετίας. Η Ελλάδα θα μπορούσε να φιλοξενήσει μεγάλα καλλιτεχνικά γεγονότα όπως μια Biennale και υπό ποιές προϋποθέσεις;

Η Ελλάδα έχει αποδείξει ότι μπορεί να φιλοξενήσει μεγάλες διοργανώσεις, όπως συμβαίνει τώρα με την Ντοκουμέντα. Το σημαντικό είναι ότι το ελληνικό κοινό, είναι ανοικτό σε νέες προκλήσεις και γνωρίζει πως να αγκαλιάζει το καλό, αλλά και πως να αδιαφορεί για το κακό που του προσφέρεται. Το Ελληνικό κοινό έχει αυστηρό κριτήριο και ταυτόχρονα ανοικτές κεραίες.

Διετέλεσατε καλλιτεχνικός διευθυντής του μουσικού συνόλου "Νίκος Σκαλκώτας", του Kyklos Ensemble, του Αναγεννησιακού Φεστιβάλ Ρεθύμνου, καθώς και υπεύθυνος καλλιτεχνικού προγραμματισμού στο Ίδρυμα Τηνιακού Πολιτισμού. Πώς κρίνετε την παραγωγή Πολιτισμού στην ελληνική περιφέρεια;

Φοβάμαι πως οι τοπικές αρχές χρειάζεται να αναθεωρήσουν τις απόψεις τους, να φύγουν από τις αυτονόητες και συντηρητικές επιλογές και να ακούσουν αυτό που συμβαίνει γύρω τους: την τέχνη του σήμερα. Το κοινό στην περιφέρεια, πλέον ενημερώνεται από το internet, βλέπει mezzo στην συνδρομητική τηλεόραση, ταξιδεύει, ακούει μουσική. Οι επίσημες διοργανώσεις των τοπικών αρχών συνήθως υποτιμούν αυτό το κοινό, και καϊδεύουν τα αυτιά των ψηφοφόρων τους. Προφανώς υπάρχουν σοβαρότατες εξαιρέσεις, αλλά δυστυχώς στον τομέα αυτόν χρειαζόμαστε πολύ δουλειά.

Μετά τη συναυλία σας πέτυχε στο Αρκάδι, επιστρέψατε φέτος στην Κρήτη για μια ακόμη συναυλία αυτήν την φορά στα Χανιά. Πόσο έχει επηρεάσει την καλλιτεχνική σας διαδρομή ο γενέθλιος τόπος και η μουσική του παράδοση;

Χαίρομαι που μου κάνετε αυτή την ερώτηση. Πρέπει να σας πω ότι με αυτή τη συναυλία παρουσιάζεται για πρώτη φορά, στα 58 μου χρόνια,

μουσική μου στα Χανιά! Θα ήθελα να ευχαριστήσω το Vamos ensemble και την Καθολική Εκκλησία για την ιδιαίτερη συναυλία που θα παρουσιάσουμε στα Χανιά. Το Vamos είναι ένα εξαιρετικό σύνολο με το οποίο μας συνδέει μια μακρόχρονη σχέση.

Η καταγωγή μου δεν έχει απλώς επηρεάσει το έργο μου, αλλά το έχει καθορίσει.

Στην τελευταία δημιουργική μου περίοδο μάλιστα, η παράδοση έχει γίνει βασικό βίωμα της μουσικής μου και δεν θα δίσταζα να πω, ότι έχει επαναπροσδιορίσει τη συνθετική μου ταυτότητα.

Μεγαλώνοντας, ανακάλυψα και συνειδητοποίησα ότι η παράδοση δεν είναι απλώς ένας πλούτος που μας συνοδεύει, αλλά ένας ολόκληρος κόσμος, ο οποίος μπορεί να μας οδηγήσει σε νέες δημιουργικές προσκλήσεις.

ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΜΕ ΤΗΝ ΚΙΒΩΤΟ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΜΑΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ

Ένα νέο μουσείο γεννιέται!

Το νέο Αρχαιολογικό Μουσείο θα είναι έτοιμο να υποδεχθεί το κοινό σε περίπου 3 χρόνια από τη στιγμή που θα ενταχθούν σε χρηματοδοτικά προγράμματα οι εργασίες που βρίσκονται σε εκκρεμότητα.

ΓΙΩΡΓΟΣ
ΚΩΝΣΤΑΣ

ΔΗΜΗΤΡΗΣ
ΜΑΡΙΔΑΚΗΣ

Βιωτός της πολιτιστικής μας κληρονομιάς, εστία εκπαίδευσης αλλά και αναπτυξιακό εργαλείο. Το νέο Αρχαιολογικό Μουσείο Χανίων, δεν είναι έργο μακέτα. Έχει αποκτήσει “σάρκα και οστά” και πολύ σύντομα και τον εξοπλισμό αυτό που θα επιτρέψει την έναρξη της λειτουργίας του. Μια πρώτη ευκαιρία γνωριμίας με αυτό το νέο στολίδι για τα Χανιά μας δίνει η προϊσταμένη της Εφορίας Αρχαιοτήτων Ελένη Παπαδοπούλου που μας ξεναγεί στο χώρο.

Εκκρεμότητες

Στην τελική ευθεία βρίσκονται οι διαδικασίες για την ολοκλήρωση του νέου Αρχαιολογικού Μουσείου Χανίων. Να υπενθυμίσουμε ότι η κατασκευή του κτηρίου ξεκίνησε στα μέσα του 2011 με χρηματοδότηση από το ΕΣΠΑ 2007-2013 και ολοκληρώθηκε τον Νοέμβριο του 2015. Κτηριολογικά σε εκκρεμότητα βρίσκονται ακόμα η διαμόρφωση και ο εξοπλισμός του αμφιθεάτρου και της αίθουσας των εκπαιδευτικών προγραμμάτων καθώς και του περιβάλλοντα χώρου.

Από εκεί και πέρα, έχουν δρομολογηθεί οι διαδικασίες στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος της Περιφέρειας Κρήτης για την ανεύρεση χρηματοδότησης για την οργάνωση της μόνιμης έκθεσης, τον εξοπλισμό και τη μεταφορά των εργαστηρίων συντήρησης και των αποθηκών.

Σύμφωνα με τη προϊσταμένη της Εφορείας Αρχαιοτήτων Χανίων Ελένη Παπαδοπούλου από τη στιγμή που θα ενταχθούν τα έργα στα χρηματοδοτικά προγράμματα θα χρειαστούν 2,5 με 3 χρόνια για να ολοκληρωθούν οι διεθνείς διαγωνιστικές διαδικασίες, οι εργασίες κ.λπ. ώστε να ανοίξει το Μουσείο τις πύλες του στο κοινό.

Η ολοκλήρωση του αμφιθεάτρου μαζί με τον χώρο των εκπαιδευτικών προγραμμάτων αποτελούν δύο από τις εκκρεμότητες που υπάρχουν ακόμα σε ό,τι αφορά το κτηριολογικό κομμάτι.

Από τις αποθήκες... στις προθήκες

Η μεταφορά εργαστηρίων στους χώρους του νέου μουσείου έχει αρχίσει ήδη και κάποιοι συντηρητές και φύλακες εργάζονται σε αυτό. Παράλληλα, μεταφέρονται αρχαιότητες που θα εκτεθούν στη νέα έκθεση.

Αλλωστε μια σημαντική δυνατότητα που προσφέρει το νέο μουσείο είναι η έκθεση αρχαιοτήτων που, λόγω έλλειψης χώρου, φυλάσσονταν επί χρόνια στις αποθήκες της Αρχαιολογίας χωρίς να μπορεί το κοινό να έρθει σε επαφή με αυτό τον πλούτο.

Εκτιμάται ότι τα ευρήματα που θα απαρτίζουν τη νέα μόνιμη συλλογή θα είναι διπλάσια σε αριθμό από εκείνα που φιλοξενούνται στο κτήριο της οδού Χάληδων. «Το νέο μουσείο θα μας δώσει νέες δυνατότητες σε πάρα πολλούς τομείς. Για παράδειγμα θα μας δώσει τη δυνατότητα για καλύτερη προστασία, διατήρηση και έκθεση των αντικειμένων αφού οι συνθήκες στο νέο μουσείο θα είναι απόλυτα ελεγχόμενες ως προς τη θερμοκρασία, την υγρασία και τον φωτισμό. Επίσης, θα μπορούσαμε να εκθέσουμε τα διπλάσια περίπου αντικείμενα και να βγει νέο υλικό που δεν είναι γνωστό στο κοινό των Χανίων και τους επισκέπτες. Παράλληλα, οι μεγάλοι χώροι θα δώσουν τη δυνατότητα να αξιοποιηθούν σύγχρονοι μέθοδοι προβολής και έκθεσης σε συνδυασμό με τις νέες τεχνολογίες. Θα έχουμε ψηφιακό και

Συντηρητές εργάζονται ήδη στα εργαστήρια του νέου Αρχαιολογικού Μουσείου δουλεύοντας πάνω σε αρχαιότητες που βρίσκονταν κλεισμένες σε αποθήκες.

εποπτικό υλικό. Θα υπάρχουν διαδραστικά τραπέζια από τα οποία θα μπορούν οι επισκέπτες να παίρνουν πληροφορίες. Θα γίνονται σε επιλεγμένα σημεία προβολές αρχαιολογικών χώρων που θα συνδέονται με την ενότητα των εκθεμάτων που θα εκτίθενται στο συγκεκριμένο χώρο. Θα μπορούμε να αναπαραστήσουμε τμήματα ανασκαφών, όπως ενός μινωικού ιερού, μια κουζίνα μινωικών χρόνων, διαφορετικών ταφικών τύπων από τη νεκρόπολη της μινωικής Κυδωνίας αλλά και ενός στρώματος καταστροφής του μεγάλου σεισμού -υπολογίζεται σε 8 βαθμούς

Ρίχτερ- που έγινε το 365 μ.Χ. και κατέστρεψε τις ρωμαϊκές πόλεις και την Κίσαμο, από όπου θα προέρχεται το στρώμα καταστροφής», εξήγησε η κα Παπαδοπούλου.

Παράλληλα, στο μουσείο θα υπάρχουν δύο ειδικές ανοιχτές προθήκες με απτικά εκθέματα, δηλαδή αντικείμενα που θα μπορούν οι επισκέπτες με προβλήματα όρασης να ψηλαφούν. «Έχουμε μεριμνήσει ώστε το νέο μουσείο να πληροί όλες τις επιστημονικές, εκπαιδευτικές και ερευνητικές προσεγγίσεις και αναζητήσεις των επισκεπτών», σημείωσε η κα Παπαδοπούλου.

Περιοδικές εκθέσεις

Παρότι για την έκθεση της μόνιμης συλλογής θα χρειαστούν ακόμα χρόνια μέχρι να ετοιμαστεί και να ανοίξει για το κοινό, το νέο μουσείο προγραμματίζει τη διοργάνωση περιοδικών εκθέσεων.

Να υπενθυμίσουμε ότι ήδη έχει πραγματοποιηθεί μια έκθεση με τίτλο "Αρχαιολογικό Μουσείο Χανίων από τον 19ο στον 21ο αιώνα - μια περιπετειώδης πορεία στον χώρο και στον χρόνο", ενώ όπως έκανε γνωστό η προϊστάμενη της Αρχαιολογίας Ελένη Παπαδοπούλου σε συνεργασία με την Περιφέρεια Κρήτης πρόκειται να διοργανωθεί μια νέα περιοδική έκθεση τον ερχόμενο Σεπτέμβριο - Οκτώβριο.

Το ερχόμενο φθινόπωρο αναμένεται να φιλοξενησει τη δεύτερη περιοδική έκθεση το νέο μουσείο.

Η προϊστάμενη της Εφορείας Αρχαιοτήτων Χανίων Ελένη Παπαδοπούλου ξενάγησε τις "διαδρομές" στους χώρους του νέου Αρχαιολογικού Μουσείου.

Πόλος έλξης - σημείο αναφοράς

Η θέα από την καφετέρια του μουσείου είναι μαγευτική. Σε κάθε περίπτωση το νέο Αρχαιολογικό Μουσείο πρόκειται να αποτελέσει πόλο έλξης για Έλληνες και ξένους επισκέπτες που θα θελήσουν να γνωρίσουν την τοπική ιστορία και πολιτισμό.

Οι μεγάλοι ενιαίοι χώροι που διαθέτει το νέο Μουσείο δίνουν τη δυνατότητα να εκτεθεί διπλάσιος αριθμός αντικειμένων από εκείνον που μπορεί να θαυμάσει ο επισκέπτης στο Μουσείο επί της οδού Χάληδων.

Το νέο μουσείο θα αποτελέσει αναμφίβολα έναν καινούριο πόλο έλξης στην περιοχή της Χαλέπας για Έλληνες και ξένους επισκέπτες. Η προϊστάμενη της Εφορείας Αρχαιοτήτων Χανίων κ. Παπαδοπούλου υπογράμμισε τις προοπτικές που ανοίγονται από τη συνύπαρξη στην ίδια περιοχή του νέου Αρχαιολογικού Μουσείου, του Μουσείου Βενιζέλου αλλά και του Λαογραφικού Μουσείου που σχεδιάζει να δημιουργήσει στη Γαλλική Σχολή το Πολυτεχνείο Κρήτης.

«Το μουσείο βρίσκεται σε μια πολύ ωραία περιοχή αν σκεφτούμε ότι η Χαλέπα είναι μια ιστορική συνοικία της πόλης των Χανίων και λειτουργεί ήδη το Μουσείο Βενιζέλου με εξαιρετικά προγράμματα, εκθέματα κ.λπ. που ελκύει πολύ κόσμο. Οπότε ανοίγοντας το νέο Αρχαιολογικό Μουσείο και πιθανόν αργότερα και το λαογραφικό που προχωράει το Πολυτεχνείο, η περιοχή της Χαλέπας να γίνει μια περιοχή μουσείων», ανέφερε η κ. Παπαδοπούλου και πρόσθεσε ότι στην αύ-

ξηση της επισκεψιμότητας της περιοχής θα συμβάλλουν ακόμα το αμφιθέατρο του νέου μουσείου που θα μπορεί να φιλοξενηθεί εκδηλώσεις, συνέδρια κ.λπ. και ο ειδικός χώρος για τα εκπαιδευτικά προγράμματα που θα προσελκύει πολλά παιδιά. Παράλληλα, θα υπάρχει το καφέ του νέου μουσείου, που έχει χωροθετηθεί σε ένα σημείο με πανοραμική θέα, και το οποίο θα διαθέτει ξεχωριστή είσοδο καθώς δεν θα απευθύνεται μόνο στους επισκέπτες του μουσείου.

Τα εργαστήρια του νέου Μουσείου έχουν εξοπλιστεί με υπερσύγχρονα όργανα και συστήματα βοηθώντας τους συντηρητές να εκτελέσουν το έργο τους.

Μία πρώτη ξενάγηση

Μπαίνοντας κάποιος στον χώρο του Μουσείου από την κεντρική είσοδο (οδό Σκρα) βρίσκει ένα ευρύχωρο, αύλειο χώρο. Εκεί προβλέπεται να τοποθετηθούν λίθινα εκθέματα ειδικά συντηρημένα ώστε να παραμένουν σε εξωτερικό χώρο, ενώ θα μπορούν να πραγματοποιούνται επίσης εκπαιδευτικά προγράμματα. Εντός του κτηρίου ο επισκέπτης θα συναντά τα εκδοτήρια εισιτηρίων και το πωλητήριο εκδόσεων και αντιγράφων του Ταμείου Αρχαιολογικών Πόρων. Τα πρώτα εκθέματα θα αφορούν μια ενότητα με εποπτικό και ψηφιακό υλικό με πληροφορίες για τις ανασκαφές στην Π.Ε. Χανίων αλλά και το ιστορικό ίδρυσης του Αρχαιολογικού Μουσείου.

Η ΠΡΩΤΗ ΑΙΘΟΥΣΑ

Μπαίνοντας στην πρώτη αίθουσα ο επισκέπτης θα βλέπει εκθέματα της παλαιολιθικής και μεσολιθικής εποχής από την Γαύδο. Εκθέματα πολύ μεγάλης αρχαιολογικής αξίας. Ακολουθεί το κομμάτι για τους πρώτους Μινωικούς χρόνους με αντικείμενα από τις ανασκαφές στην Κυδωνία, μια πρώτη

αναπαράσταση για τη Μινωική θρησκεία (με έκθεμα από την περιοχή της Σπλάντζιας), αρχαιολογικά ευρήματα για την καθημερινή ζωή των Μινωιτών (αποθήκη και κουζίνα του 15ου αιώνα π.Χ. με όλα τα αντικείμενα που έχουν ανακαλυφθεί). Ακολουθεί μια ενότητα για τον κόσμο των νεκρών, οι σφραγίδες και τα σφραγιδόλιθα. Μετά παρουσιάζονται εκθέματα από την ιστορική περίοδο (γεωμετρικοί χρόνοι) με πολλά ψηφιδωτά κ.ά. από Πολυρρήνια, Απτέρα, Φαλάσαρνα κ.ά., η νομισματική συλλογή καθώς και τρεις αναπαραστάσεις.

Η ΑΙΘΟΥΣΑ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΧΡΟΝΩΝ

Στο ισόγειο βρίσκεται και η δεύτερη μεγάλη αίθουσα με εκθέματα από τους ιστορικούς χρόνους. Μια εντυπωσιακή αναπαράσταση της καταστροφής οικίας από τον σεισμό του 365 μ.χ. (αναπαράσταση του φιλάργυρου, γιατί ο σεισμός έγινε βράδυ ο άντρας του σπιτιού έπαιρνε το δείπνο του και όταν έγινε ο σεισμός κατέβηκε στο υπόγειο του σπιτιού του για να πάρει το αγνείο με τα νομίσματα που είχε εκεί με αποτέλεσμα να καταπλακωθεί από τα συντρίμια!) θα κοσμήσει την αίθουσα αυτή. Επίσης θα υπάρχει μεγάλος αριθμός γλυπτών η συντήρηση των οποίων είναι σε εξέλιξη, ειδώλια από τα ιερά των Τισοκιανών,

ταφές ιστορικών χρόνων αλλά και το Ασκληπιείο της Λισσού. Στο ισόγειο βρίσκεται και η αίθουσα περιοδικών εκθέσεων, με σύστημα προβολών.

ΣΤΟΝ ΟΡΟΦΟ

Ο 1ος όροφος αποτελεί ένα εξαιρετικό δείγμα σύγχρονης αρχιτεκτονικής. Από εκεί ο επισκέπτης μπορεί να έχει εικόνα πανοραμική τόσο στις αίθουσες του ισόγειου όσο και σε άλλα τμήματα του μουσείου!

Στον όροφο αυτό δεσπόζει η αίθουσα των ιδιωτικών συλλογών (κατά κύριο λόγο η συλλογή Μπτοστάκη). Επίσης βρίσκεται η αίθουσα εκπαιδευτικών προγραμμάτων και η είσοδος του αμφιθεάτρου που έχει χωρητικότητα 120 περίπου ατόμων. Αυτόνομα, με δική του είσοδο δίπλα στο αμφιθέατρο θα λειτουργεί και το καφέ του μουσείου με καταπληκτική θέα στην βόρεια πλευρά της Χαλέπας και στη θάλασσα.

Όλα τα παραπάνω διανθισμένα με ένα μεγάλο αριθμό πληροφοριακού εξοπλισμού που θα κάνουν την επίσκεψη πολύ ενημερωτική και συγχρόνως ευχάριστη για τον επισκέπτη. Και βέβαια πάρα πολλά νέα εκθέματα που μέχρι σήμερα παρέμεναν σε αποθήκευση ελλείψει χώρων.

ΕΛΕΝΗ
ΦΟΥΝΤΟΥΛΑΚΗ

«Είναι αυταπάτη να πιστεύουμε ότι μόνο με την πλαστή ενότητα ή με τις πλαστές διαιρέσεις, τα πράγματα θα προχωρήσουν. Χρειάζεται αντίσταση σε ολοκληρωτικά σχέδια οποιουδήποτε τύπου είτε οικονομικά είτε πολιτικά και μια αίσθηση καθημερινής αλληλεγγύης» λέει στις «διαδρομές», ο Φοίβος Δεληβοριάς ο οποίος απόψε θα συμμετέχει στο 16ο Αντιπολεμικό Διήμερο που θα πραγματοποιηθεί στα Χανιά, με ελεύθερη είσοδο, από την Ενωτική Πρωτοβουλία Φοιτητών του Πολυτεχνείου Κρήτης. Ένα Αντιπολεμικό Διήμερο το οποίο σήμερα φαντάζει πιο επίκαιρο από ποτέ.

ΦΟΙΒΟΣ ΔΕΛΗΒΟΡΙΑΣ:

«Με αντίσταση και αλληλεγγύη, πάντα ο κόσμος προχωρεί»

«Αυτό που ζούμε σήμερα δεν είναι απλά μια κρίση. Είναι ένας τρίτος παγκόσμιος πόλεμος που γίνεται με οικονομικά μέσα. Βέβαια όλοι οι πόλεμοι οικονομικοί ήταν πάντα. Απλώς αυτή την φορά τον ζούμε με έναν πολύ διαφορετικό τρόπο. Πιστεύω ότι θα σκληρύνει την επόμενη επταετία»

κόσμος σήμερα; Είστε αισιόδοξος;

Ο κόσμος έχει αλλάξει πάρα πολλές φορές προς το καλύτερο. Δηλαδή πάρα πολλοί άνθρωποι από την πλήρη εξαθλίωση με πάρα πολύ σκληρό αγώνα έχουν καταφέρει για τα παιδιά τους, κάτι πολύ καλύτερο από αυτό που ζούσαν οι ίδιοι. Δεν μπορώ να πιστέψω ότι δεν έχει αλλάξει τίποτα. Αυτό που λέει ο Γκάτσος - και είναι διαχρονικό- συμβαίνει: «με φωτιά και με μαχαίρι πάντα ο κόσμος προχωρεί». Είναι αυταπάτη να πιστεύουμε ότι μόνο με την πλαστή ενότητα ή με τις πλαστές διαιρέσεις, τα πράγματα θα προχωρήσουν. Υπάρχει πάρα πολύ άνωθεν βία και εάν ο απλός άνθρωπος δεν αντιδρά, δεν είναι δίπλα στον γείτονα του, δεν υπάρχει ποτέ ελπίδα για κάτι καλύτερο.

Αυτό που ζούμε σήμερα δεν είναι απλά μια κρίση. Είναι ένας τρίτος παγκόσμιος πόλεμος που γίνεται με οικονομικά μέσα. Βέβαια όλοι οι πόλεμοι οικονομικοί ήταν πάντα. Απλώς αυτή την φορά τον ζούμε με έναν πολύ διαφορετικό τρόπο. Πιστεύω ότι θα σκληρύνει την επόμενη επταετία.

Και η δική μας στάση ποιά πρέπει να είναι απέναντι απέναντι σε όλα αυτά;

Δεδομένου ότι εμείς είμαστε σε μια χώρα που εξαρτάται οικονομικά από άλλες χώρες και γενικώς έχει καταφέρει να μην

αθώο παιδί. Τα έβλεπε όλα ως ένα διαρκές παιχνίδι, στο οποίο πρέπει να δώσουμε τον καλύτερο μας εαυτό. Και αυτό το πράγμα τελικά, αποτελούσε, πώς να το πω, μια ζωντανή, πολιτική πρόταση. Ιδιαίτερα όταν το είδαμε να γίνεται πολιτιστική πρόταση στο Τρίτο Πρόγραμμα που ήταν και η μόνη πραγματική περίπτωση κρατικής παρέμβασης η οποία έδωσε πάρα πολλά και βοήθησε την πνευματική εξέλιξη του κόσμου εκείνης της εποχής. Νομίζω ότι μόνο με αυτήν την οπτική, μόνο με αυτήν την ελευθερία θα μπορούσε να προσφέρει κανείς, με τον τρόπο που το έκανε εκείνος. Εκτοτε βλέπουμε κομματικές παρεμβάσεις, βλέπουμε «ημετέρους» να προσλαμβάνονται, βλέπουμε τη συμβατικότητα και την κομματική σκέψη ή την στιγμιαία εμπορική να είναι αυτό το οποίο εμπορεύεται ως πολιτιστική πρόταση η Κρατική τηλεόραση και τα άλλα κανάλια. Με τον Χατζηδάκι, ήξερες ότι θα υπάρχει κάποιος ο οποίος δεν θα διαπραγματεύεται με τίποτα την ελευθερία του και την πνευματική ελευθερία των ακροατών του. Ε, αυτό το πράγμα είναι πάρα πολύ σπάνιο.

Μετά το «Χάλια» και τον «Καθρέφτη» έχουν ακολουθήσει πολλά άλλα τραγούδια σας, όμως αυτά αποτελούν ακόμη και σήμερα, κάποια από τα πιο αγαπημένα. Ήταν βιώματα ιστοριές τους;

Ναι, πιστεύω ότι οφείλεις ακόμη και μια μελωδία που γράφεις να είναι κάτι το βιωμένο. Πρέπει να ανασυρθεί από μέσα σου η πρωταρχική αίσθηση. Δεν μπορούν να γράφουν όλοι για τα πάντα. Δηλαδή ο τρόπος με τον οποίο μίλησε για την εξορία ο Μίκης Θεοδωράκης δεν θα ήταν ένας τρόπος με τον οποίο θα μιλούσε

το ίδιο ο Μάνος Χατζηδάκης ή αντίστροφα το ερωτικό αντικαταστάτο με τον τρόπο που το προσέγγισε ο Χατζηδάκης ή ο Καβάφης δεν θα μπορούσε με τίποτα να το προσεγγίσει ο Θεοδωράκης.

Τι έχει αλλάξει από εκείνη την εποχή στην διαδρομή της ζωής σας, ποιοι είναι οι πιο σημαντικοί σταθμοί;

Ένας σημαντικός σταθμός ήταν το 2008 που έφυγα από την πολυεθνική SONY με δική μου απόφαση και ξεκίνησα συνεργασία με μια ανεξάρτητη εταιρία στην Πάτρα. Αυτό μου έδωσε απόλυτο έλεγχο στον ήχο μου, στον τρόπο που συνθέτω, ηχογραφώ και επιλέγω στους δίσκους μου. Αισθάνομαι απόλυτα ελεύθερος από εκείνη την εποχή και μετά, παρότι δεν απορρίπτω καθόλου τους δίσκους που έκανα στην SONY. Νοιώθω ότι από το 2008 και μετά άνοιξε κάτι μέσα μου...

Τα επόμενά σας σχέδια, ποια είναι; Πώς ατενίζετε το μέλλον;

Ελεύθερα και αυτοσχεδιαστικά. Πάντως το πρώτο σχέδιο που έχω, είναι να φτιάξω μια ταράτσα στο κέντρο της Αθήνας η οποία να έχει κάτι από τα παλιά αναψυκτήρια, από την Μάνδρα του Αττίκ, από το Μάπετ Σόου, από τα «βαριετέ», θέλω να κάνω ένα δικό μου θέαμα ποικιλιότητων.

ίγο πριν την άφιξή του στα Χανιά, μιλήσαμε με τον δημοφιλή καλλιτέχνη για την απόφασή του να στηρίζει ενεργά τέτοια φεστιβάλ, την αλληλεγγύη στην εποχή της κρίσης, τη συνάντησή του με τον μέντορά του Μάνο Χατζηδάκι, τη μουσική του διαδρομή και τα νέα του σχέδια...

Όλα αυτά τα χρόνια συμμετέχετε και στηρίζετε ενεργά πολλά φεστιβάλ, όπως το Αντιπολεμικό Φεστιβάλ που θα πραγματοποιηθεί στα Χανιά με ελεύθερη είσοδο. Πώς προέκυψε αυτή η απόφαση;

Πιστεύω πως ο άνθρωπος στην ελληνική κοινωνία αποκτηνώθηκε στις δεκαετίες του '80, του '90 και του 2000, οπότε και άτσαλα ακόμη όταν προσπαθεί να ξεκινήσει πάλι μια συζήτηση για το να βρεθούμε όλοι μαζί και να συζητήσουμε πράγματα που δεν τα συζητούσαμε τότε, για να δούμε με τι τρόπο θα βγούμε από την κρίση ενωμένοι, πως η νεολαία θα γίνει πιο διαβασμένη, ο κόσμος αποναρκωμένος - ορισμένα πράγματα πολύ σκληρά - εγώ θέλω να είμαι μέσα σε αυτήν την κουβέντα. Και έχει τύχει μέσα σε όλες αυτές τις δράσεις να γνωρίσω εξαιρετικούς ανθρώπους, νέους ανθρώπους που μου άνοιξαν αρκετά «παράθυρα», πολλές «χαραμάδες» στο να μη βλέπω πια μόνο από το παράθυρο της προσωπικής μου απελπισίας.

Παράλληλα συμμετέχετε και σε φεστιβάλ που είναι «χρωματισμένα» πολιτικά. Ωστόσο αυτό είναι κάτι που αποφεύγετε να κάνετε στους στίχους σας...

Γενικώς αποφεύγω το «χρωματισμένο» κομματικά. Στην πραγματικότητα δεν πιστεύω ότι τα κόμματα είναι καλό πράγμα, ειδικά στην Ελλάδα. Πιστεύω ότι έχουν κάνει πάρα πολύ κακό στον κόσμο. Μάλιστα, όσες φορές με έχει απασχολήσει ένα συγκεκριμένο πρόβλημα κι έχω δει πώς το αντιμετωπίζουν τα κόμματα, έχω απογοητευτεί και έχω αγανακτήσει πραγματικά. Από την άλλη, ο καλλιτέχνης πιστεύω ότι πρέπει να είναι απαρέγγλιτα, χωρίς καμία λογοκρισία, ο εαυτός του. Πρέπει να είναι ένα υπόδειγμα ελευθερίας. Να μιλάει ακριβώς για αυτά που θέλει, να μιλάει για παναθρώπινα ζητήματα όπως ο έρωτας κι ο θάνατος, για την κοινωνία ή για κάτι πολύ προσωπικό του με έναν απολύτως ελεύθερο τρόπο. Αυτό αρκεί. Το να κάνει ένα μανιφέστο «χρωματισμένο πολιτικά» ή «χρωματισμένο κομματικά», αμέσως αυτό ακυρώνει την έννοια του καλλιτέχνη. Ακυρώνει την έννοια του ελεύθερου ανθρώπου. Ο καλλιτέχνης πρέπει να μιλάει ως άνθρωπος που έχει ήδη δραπετεύσει από ένα κελί και μεταφέρει το πώς η ζωή είναι έξω από αυτό το κελί. Τα κόμματα δυστυχώς ή ευτυχώς σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό λειτουργούν σαν κελιά. Δεν μπορείς να γράφεις μουσική μέσα από έναν κομματικό διάδρομο.

«Νικημένο μου ξεφτέρι δεν αλλάζουν οι καιροί, με φωτιά και με μαχαίρι πάντα ο κόσμος προχωρεί» έγραφε ο Ν. Γκάτσος σε μουσική Μ. Χατζηδάκι. Πώς βλέπετε τις δύσκολες αυτές εποχές που διανύει ο

Παιδότοπος

ΒΑΓΓΕΛΗΣ
Θ. ΚΑΚΑΤΣΑΚΗΣ
kakatsakis@sch.gr

20 ΧΡΟΝΙΑ ΠΑΙΔΟΤΟΠΟΣ

Τα παιδιά έχουν δικές τους ιδέες...

στήλης, και μου έστειλαν τις σκέψεις τους. Γιορτάζουμε συνεχίζοντας και συνεχίζουμε γιορτάζοντας... Τίποτα άλλο εκ μέρους μου, τουλάχιστον

προσώρας, εκτός από ένα μεγάλο, ένα εκ βαθέων "ευχαριστώ" στις χιλιάδες των παιδιών και στις εκατοντάδες των μεγάλων για τις

συνεργασίες τους, όπως και στους αναγνώστες όλων των ηλικιών, της στήλης. Και, βέβαια, πρωτίστως στον ιδρυτή της εφημερίδας μας, τον φίλο Γιάννη Γαρεδάκη που μου έδωσε την ευκαιρία να υπηρετώ τη σημαία της Δασκαλοσύνης σ' αυτόν τον πανέμορφο, πολύβουο, πολύτροπο και πολύχρωμο χώρο...

Σας χαιρετώ με αγάπη όλους!
Βαγγέλης Θ. Κακατσάκης,
δάσκαλος

Καλοί μου φίλοι, καλό Σαββατοκύριακο!

Ένα απ' τα κείμενα που φιλοξενήθηκαν στον πρώτο Παιδότοπο (11 Απριλίου 1997) και το ποίημα "Τα σύννεφα" της μαθήτριας, στο 9ο Δημ. Σχ. Χανίων, τότε, και τώρα δασκάλας, στο Δημ. Σχολείο Ναυστάθμου Σούδας, Κορίνας Θεοδωράκη. "Τιμής ένεκεν" η αναδημοσίευση του σε κεντρική θέση, σήμερα που γιορτάζουμε τα είκοσι χρόνια, συνεχούς, εβδομαδιαίας παρουσίας της στήλης. Γιορτάζουμε! Στο πρώτο πληθυντικό

πρόσωπο του Ενεστώτα το ρήμα. Με "σημαιοφόρους", εκτός απ' την Κορίνα, τα παιδιά μιας σημερινής τάξης και πέντε μεγάλους. Τα παιδιά της Δ1 τάξης του 8ου Δημ. Σχ. Χανίων που μου έστειλαν, με ταχυδρόμο τον και καλό μου φίλο δάσκαλό τους Βαγγέλη Παγωνίδα, τις ευκετήριες ζωγραφιές τους (να 'ναι καλά και η δασκάλα τους των Εικαστικών Ραφαέλα Μίχτη) και με πέντε απ' τους πολλούς δασκάλους όλων των βαθμίδων της Εκπαίδευσης που στάθηκαν διαχρονικά συμπαραστάτες της

20 χρόνια "Παιδότοπος"

Πριν από χρόνια "είκοσι", σαν το μικρό παιδάκι περπάτησε ο "Παιδότοπος". Τώρα παλικαράκι, γιορτάζει. Δίκαια χαιρέται. Στα είκοσί του χρόνια, χιλιάδες φίλους έκαμε. Και τα δικά μου εγγόνια, χαρούμενα τον διάβαζαν, τον έλεγαν δικό τους, γιατί με όσα έγραφε, φώτιζε το μυαλό τους. Κι εγώ, που είμ' ένας παππούς, "ΧΡΟΝΙΑ ΠΟΛΛΑ ΝΑ ΖΗΣΕΙ!" εύχομαι στον "Παιδότοπο". Να τα εκατοστήσει!...

Βασίλης Γ. Χαρωνίτης δάσκαλος-λογοτέχνης

ΠΑΙΔΟΤΟΠΟΣ! Το πνευματικό αυτό παιδί του δασκάλου, λογοτέχνη και δημοσιογράφου Βαγγέλη Κακατσάκη γίνεται αυτές τις μέρες 20 χρονών και δέχεται εύχες. Εγώ λοιπόν εύχομαι να συνεχίσει για πολλά ακόμη χρόνια να είναι ο τόπος των μικρών αλλά και των μεγάλων παιδιών, όλων μας δηλαδή... Ο τόπος που συναντιούνται οι σκέψεις, τα χρώματα, οι εικόνες και τα συναισθήματα των μαθητών μας, τα όνειρα και οι επιθυμίες των εκπαιδευτικών, μα και οι ελπίδες και οι προσδοκίες των γονέων και κατά συνέπεια η ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ και η ΚΑΤΑΞΙΩΣΗ της Χανιώτικης Κοινωνίας. Καθόλου τυχαίο που ο ΠΑΙΔΟΤΟΠΟΣ ανθίζει σε ένα ευωδιαστό περιβάλλον, σε ένα πολιτιστικό παράδεισο,

που δεν είναι άλλος από την εφημερίδα των Χανιωτών, των Κρητικών, μα και των Ελλήνων και όλου του Απόδημου Ελληνισμού. Από τα εικοστά γενέθλια λοιπόν του Παιδότοπου έως τα εκατοστά, έχουμε πολύ δρόμο...

Μαρία Κληματακή δασκάλα- διευθύντρια 10ου Δημ. Σχ. Χανίων

[...] Στις Μουρνιές, όπου πρωτοποθετήθηκα δ/ντης το 1989, ιδρύσαμε με τους αγαπητούς συναδέλφους και τα παιδιά Σχολικό Συν/σμο και αρχίσαμε και την έκδοση του Σχολικού περιοδικού "ΤΑ ΧΕΛΙΔΟΝΙΑ".

Η χαρά των παιδιών και των γονιών αζεπέραστη, όμως η χαρά και η περηφάνια τους εκτοξεύτηκε στα ουράνια όταν έγινε η προβολή και η παρουσίαση του 17ου τεύχους του στην εφημερίδα "Χανιώτικα Νέα" στις 18/4/1997 στην πρωτοεμφανιζόμενη στήλη "Ο Παιδότοπος".

Τα παιδιά, συνεργάτες και μη του περιοδικού, μας "απαίτησαν", παρακαλώντας μας και τους τυπώσαμε στο φωτοτυπικό του Σχολείου τη σχετική σελίδα της εφημερίδας και ανεμίζοντάς την, ως τρόπαιο, πήγαν καταχαρούμενα, στα σπίτια τους. [...]

Άθλος και προσφορά του Βαγγέλη Κακατσάκη και της εφημερίδας προς τη μαθητιά νεολαία μας, ο Παιδότοπος, γιατί τους δίδεται σοβαρό και σταθερό βήμα παρουσίας των δράσεων της και ταυτόχρονα κίνητρο για παραπάνω δράσεις και κατακτήσεις.

Γιώργος Μανιαδάκης συντ. δάσκαλος

Ανοιξε την αγκαλιά του για να κλείσει μέσα όνειρα, επιθυμίες μα πάνω απ' όλα την κριτική ματιά των μικρών και των μεγάλων παιδιών. Αποτελεί, για είκοσι χρόνια, καταφύγιο αξιών και ηθικού πλούτου, δίνοντας βήμα στις μικρές ηλικίες να ξεδιπλώσουν τα συναισθήματά τους καθώς εξερευνούν και ανακαλύπτουν την όμορφη πλευρά της ζωής. Συνάμα τους δίνεται η δυνατότητα να αποκαλύψουν, με τη βοήθεια του δημοσιογραφικού λόγου, το παζλ της προσωπικότητάς τους λειτουργώντας ουσιαστικά ως ανατροφοδότες και πολλαπλασιαστές απέναντι στους συνομηλίκους τους.

Ανάλογες πρωτοβουλίες, τόσο από την πλευρά της έκδοσης όσο και από την μεριά της σύνταξης, είναι άξιες συγχαρητηρίων και για έναν επιπλέον λόγο αφού αφορούν το πιο ευαίσθητο κομμάτι της κοινωνίας. Είναι πολύ σημαντικό να καταφέρνεις να δίνεις πνοή στα μολύβια νέων ανθρώπων που έχουν την ικανότητα να διεισδύουν, να διερευνούν και τελικά να κατακτούν κομμάτι - κομμάτι την ίδια τους τη ζωή.

Τούτη η μικρή μα τόσο φιλόξενη γωνιά, γεμάτη χρώματα και όνειρα συμβάλει στο να γαλουχηθούν ενεργοί πολίτες με άποψη και κρίση.

Οι ευχές μας ας αποτελέσουν την κινητήρια δύναμη για όμορφα ταξίδια που θα διαρκέσουν πολλά χρόνια ακόμα, κόντρα σε κάθε αντιξοότητα.

Ειρήνη Καλαϊτζάκη καθηγήτρια Γυμνασίου Βάμου

ΜΙΚΡΟΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΕΣ "Τα σύννεφα"

Σύννεφα, σύννεφα που χρώματα έχετε τόσα πολλά κόκκινο, κίτρινο, μωβ μπλε κι άλλα πολλά!

Κι όταν γκριζώνετε και φουσκώνετε κι έτοιμα μπόρα είστε να ρίξετε τότε όλοι τρέχουν ομπρέλες να πάρουν να προφυλαχθούνε Αχ, σύννεφα!

Κορίνα Θεοδωράκη Τάξη Δ' 9ο Δημ. Σχολ. Χανίων

20 χρόνια "Παιδότοπος", 20 χρόνια συνεργασία, 20 χρόνια στήριξη στο έργο μαθητών και εκπαιδευτικών! Σαν να ήταν χτες απηχούν σ' αυτιά μου τα λόγια του Βαγγέλη στο τέλος της σχολικής χρονιάς 1996 - 1997 (στο 9ο Δημ. Σχολείο Χανίων εκείνος, στο 9ο Νηπ. Χανίων εγώ): «Χριστίνα, έχουμε δημιουργήσει τον "Παιδότοπο" στα "Χανιώτικα νέα", στον οποίο δημοσιεύουμε εργασίες σχολείων. Θα μου δώσεις τις "Όρες δημιουργικής απασχόλησης" με τη φεικτική δουλειά των μαθητών σου να τις παρουσιάσουμε;».

Ήταν η πρώτη ολοσέλιδη Κυριακάτικη δημοσίευση του "Παιδότοπου", ο οποίος μέχρι τότε δημοσιεύονταν Τετάρτες, για να πάνε στη συνέχεια Σάββατα!

Από τότε πάρα πολλές σχολικές δημιουργίες αναδείχθηκαν.

Ο κόπος, το μεράκι και η προσπάθεια μαθητών, νηπιαγωγών, δασκάλων και καθηγητών βρήκαν μια θέση στις φιλόξενες σελίδες του!

Κι ο Βαγγέλης, σταθερή αξία... Να "αλιεύει" τις σχολικές δραστηριότητες και να επιμελείται με χαρά τη δημοσίευσή τους. Ιδιαίτερο ήταν πάντα το ενδιαφέρον του για την προβολή των δράσεων των νηπιαγωγείων, που, λόγω της πολύ μικρής ηλικίας των "νηπιαγωγικών" (του αρέσει του Βαγγέλη να λέει έτσι τα νήπια), οι εκπαιδευτικοί δισταζαν να τις στείλουν. Βήμα - βήμα όμως -και με προσωπική επαφή- άρχισαν να καταφθάνουν και να δημοσιεύονται οι εργασίες των μικρών, που ένιωθαν ανείπωτη χαρά βλέποντάς τις τυπωμένες στην εφημερίδα!

Χρόνια Πολλά "Παιδότοπε", Χρόνια Πολλά Βαγγέλη και εύχομαι η υποστήριξη που προσφέρετε στην εκπαιδευτική κοινότητα των Χανίων -και όχι μόνο- να συνεχιστεί για πολλές 20ετίες ακόμη!

Χριστίνα Τζομπανάκη νηπιαγωγός Νηπιαγωγείου Αγίων Σαράντα

Σχέση παιδικής λογοτεχνίας και προσχολικής αγωγής

■ Εσπερινό ΕΠΑ.Λ. Χανίων, Γ' τάξη ειδικότητας Βρεφονηπιοκόμων, αφιέρωμα στην παιδική λογοτεχνία

Πλήθος στοχαστών, φιλοσόφων και παιδαγωγών έχουν εκφράσει την πεποίθηση πως, αν θέλουμε να χτίσουμε έναν κόσμο δικαιότερο και ειρηνικό, πρέπει να αρχίσουμε από το παιδικό λογοτεχνικό βιβλίο. Τα έργα παιδικής λογοτεχνίας συντελούν στην προσωπική ανέλιξη και ωρίμανση του παιδιού, και γι' αυτό αποτελούν δυνάμει παράγοντα αναμόρφωσης και βελτίωσης των κοινωνιών.

ναλυτικά υποστηρίζεται ότι η παιδική λογοτεχνία:

- Αναπτύσσει αισθητικά το παιδί ευαισθητοποιώντας το απέναντι στο ωραίο.
  - Ενισχύει το παιδί στην καλλιέργεια της γλωσσικής έκφρασης, στον εμπλουτισμό του λεξιλογίου του, στη βελτίωση της άρθρωσης και της προφοράς του.
  - Συμβάλλει, συνεπώς, και στην ανάπτυξη της κριτικής σκέψης, αφού η σχέση γλώσσας και σκέψης είναι πολύ στενή.
- Απελευθερώνει και καλλιεργεί τη φαντασία του παιδιού.
- Συμβάλλει στον εμπλουτισμό των γνώσεών του, καθώς το εισάγει αβίαστα στα γεγονότα της ζωής, στον κοινωνικό και φυσικό κόσμο που το περιβάλλει.
- Αποτελεί αφορμή για καλλιέργεια του διαλόγου.
- Συμμετέχει στην ψυχική ωρίμανση, στην κατανόηση/ενσυναίσθηση, στην επικοινωνία με τους άλλους, και στην ομαλή κοινωνικοποίηση του παιδιού.
  - Διαδραματίζει ρόλο καταλύτη και συνδετικού κρίκου μεταξύ ομηλικών, μεταξύ παιδιών και γονέων, και ανάμεσα σε όλες τις γενιές, καθώς παρέχει πληροφορίες για τους τρόπους με τους

οποίους οι άνθρωποι μπορεί να σκέφτονται, να αισθάνονται και να αντιδρούν.

- Του μεταδίδει πανανθρώπινες αξίες.

• Αποτελεί σημαντικό μέσο άρσης των προκαταλήψεων και της ξενοφοβίας στην παιδική ηλικία. Προάγει, με τα θέματα που πραγματεύεται, τη γνωριμία και τη φιλία μεταξύ των παιδιών ανεξάρτητα από έθνος, χρώμα, φυλή ή θρησκεία.

• Ανταποκρίνεται στην ανάγκη του παιδιού για χαρά και γέλιο, σημαντικές προϋποθέσεις για την αυριανή θετική και αισιόδοξη στάση του στις περιστάσεις της ζωής.

• Στην επίτευξη αυτών των σκοπών συντείνουν όλα τα είδη παιδικής λογοτεχνίας που ανταποκρίνονται στις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα της προσχολικής ηλικίας: το παραμύθι, οι μύθοι, οι θρύλοι, οι μικρές ιστορίες, το ποίημα, το θέατρο.

Το λογοτεχνικό έργο υπάρχει μόνο μέσα από μία διαρκή και ζωντανή αλληλεπίδραση μεταξύ αναγνώστη και κειμένου. Το ίδιο

το έργο με τη σειρά του μορφοποιεί τα συναισθήματα και τις

σκέψεις του δέκτη. Ο ενήλικας ως διαμεσολαβητής ανάμεσα στο παιδί και το βιβλίο οφείλει:

- Να εξοπλιστεί με αγάπη και βαθιά γνώση του βιβλίου και της λογοτεχνίας.
- Να γνωρίζει τη δυναμική της λογοτεχνίας για την εκπαίδευση και αγωγή του παιδιού.
- Να γνωρίζει την ψυχοαισθητική δομή του παιδιού, την κλίμακα των γνωστικών του δυνατοτήτων, και των εγγενών δυσχερειών της πορείας που οδηγεί το παιδί από την άγνοια στη γνώση.
- Συνακόλουθα, να επιλέγει βιβλία που διακρίνονται για την καθαρότητα και σαφήνεια του περιεχομένου τους, και ανταποκρίνονται στις διάφορες βαθμίδες γλωσσικής και γνωστικής εξέλιξης του παιδιού.
- Να αναγνωρίζει ότι η εμφάνιση και η εικονογράφηση του βι-

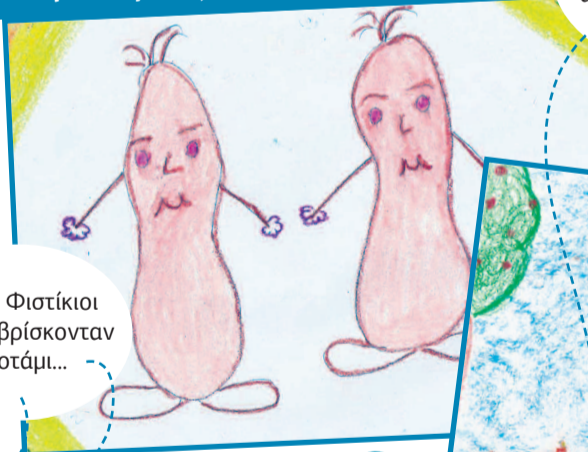
Η πρόσκληση της βασίλισσας

(Αυτοσχέδιο παραμύθι βασισμένο σε ζωγραφιές των μαθητριών)

(Βαίτση Μαρία, Δασκαλάκη Ιωσφίνα, Καπέλου Δήμητρα, Καραντώνη Μαρία, Κατσαμάκη Αικατερίνη, Κλαράκη Αλεξάνδρα, Κουκουλάκη Ελένη, Κουλιέρη Ευτυχία, Μαναρωλάκη Αγγελική, Μαραθάκη Ελένη, Παπαδάκη Θάλεια, Πολιτάκη Καλλιόπη, Ροβίνα Δήμητρα, Χένα Λαουέρτα μαθήτριες του Γ2 Βρεφονηπιοκόμων Εσπ. ΕΠΑ.Λ. Χανίων)

1 Ήταν μια φορά κι έναν καιρό, μια ηλιόλουστη μέρα, όταν όλα τα ζώα στο δάσος είχαν βγει έξω για έναν ευχάριστο περίπατο.

2 Οι Φιστίκιοι φίλοι βρίσκονταν στο ποτάμι...

3 μα φυσικά για να βρέξουν τα ποδαράκια τους και να πιουν νερό, μια τόσο όμορφη μέρα που ήταν.

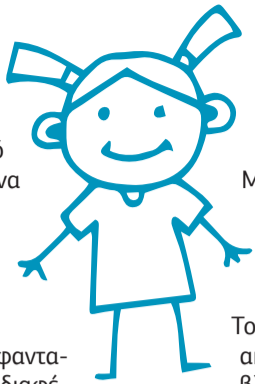
4 Ο Αλόγιος φίλος στεκόταν αγέρωχος απέναντί τους στη στάλη.

5 Έτρωγε το σανό του, και με το βλέμμα του να είναι στραμμένο στους Φιστίκιους φίλους τούς ρώτησε αν ήθελαν να πάνε μαζί παρέα στο παλάτι. Όλοι ήταν καλεσμένοι από τη βασίλισσα, αλλά οι Φιστίκιοι δεν έδειχναν να το γνωρίζουν. Ο Αλόγιος τούς είπε να βιαστούν, γιατί το καράβι θα σαλπάρει!

6 Όλοι μαζί πρώτα έτρεξαν στη μικρή Κιτρινομαλλούσα, να της μεταφέρουν τα νέα, να της πουν να ετοιμαστεί γρήγορα, να κατέβουν στη συνέχεια στο λιμάνι, πριν το καράβι σαλπάρει χωρίς αυτούς!

Ενα ασυνήθιστο παραμύθι

Μια φορά κι έναν καιρό ένα φθινοπωρινό απόγευμα στην παιδική χαρά της γειτονιάς έπαιζε ανέμελα και αρμονικά μια μεγάλη παρέα παιδιών.

Τα παιδιά αυτά ήταν η Αγάπη, η Συμπάθεια, η Αλληλεγγύη, η Δημιουργία, η Ευγένεια, η Εμπιστοσύνη, η Ευτυχία, η Ευγνωμοσύνη, η Καλοσύνη, η Ευαισθησία, η Ελευθερία, η Χαρά, η Ειρήνη, η Κατανόηση, η Αισιοδοξία, η Αποδοχή, η Ανακούφιση, η Διασκέδαση, με μοναδικό αγόρι το Θάρρος. Μπορεί το αγόρι να ήταν ένα και μοναδικό, μα τα κορίτσια το πρόσεχαν σαν τα μάτια τους, γιατί γνώριζαν τη μεγάλη του αξία.

Ξαφνικά φύσηξε ένα δροσερό αεράκι που έκανε τα παιδιά να τρέξουν το ένα κοντά στο άλλο. Παράλληλα ακούστηκε ένας παράξενος δυνατός θόρυβος που χάλασε την ηρεμία της γειτονιάς.

Μια ομάδα παιδιών, τα περισσότερα αγόρια αυτή τη φορά, έφτασαν τρέχοντας, και με απότομες και βίαιες κινήσεις θέλησαν να ανεβούν στα παιχνίδια. Και να ο Φόβος, ο Θυμός, το Άγχος, ο Εκνευρισμός, ο Προβληματισμός, η Αγωνία και η Απειλή.

Η μεγάλη παρέα των παιδιών, με πρώτη την Ευγένεια, πλησίασε με διάθεση αποδοχής, πολλή καλοσύνη, ευαισθησία και κατανόηση τους καινούριους της φίλους. Η ηρεμία επανήλθε και έπαιξαν δημιουργικά όλοι μαζί για όλο το υπόλοιπο απόγευμα.

(Μαυροματάκη Καλλιόπη, μαθήτρια της Β΄ τάξης του τομέα Υγείας·Πρόνοιας & Ευεξίας Εσπ. ΕΠΑ.Λ. Χαλκίδας)

βλίου χρειάζεται να εναρμονίζονται με το περιεχόμενό του, για να προδιαθέτουν το παιδί να το ανοίξει και να το «διαβάσει».

- Να είναι γνώστης της μεθοδολογίας των λογοτεχνικών κειμένων, η οποία βασίζεται στο παιχνίδι (με τις λέξεις, μεταξύ φαντασίας και πραγματικότητας, αταξίας και κανονικότητας).

- Να αναδειξει τα κοινά χαρακτηριστικά παιχνιδιού·φαντασίας-τέχνης (λογοτεχνίας), για να προκαλέσει το ενδιαφέρον του παιδιού για το βιβλίο.

- Να επιλέγει βιβλία που με τον ψυχολογικά σωστό χειρισμό κατάλληλων θεμάτων και την προβολή υγιών προτύπων βοηθούν τα παιδιά να ξεπεράσουν τον εγωκεντρισμό τους, και να γίνουν ικανά να συνεργαστούν αρμονικά με το περιβάλλον τους.

- Να αποφεύγει το διδακτισμό και τη στείαρ ηθολογία, αλλά, αντίθετα, να προτιμά κείμενα που προβάλλουν μέσω των ηρώων τους τις αιώνιες ηθικές αξίες στις οποίες βασίζονται τα ανθρώπινα δικαιώματα, ώστε το παιδί μέσω της ταύτισης να οδηγηθεί σε ανάλογες στάσεις ζωής.

- Να δημιουργήσει ένα γόνιμο έδαφος, με δραστηριότητες όπως η συζήτηση, η ζωγραφική, το γράψιμο, η δραματοποίηση, για να φέρει στο φως και να αξιοποιήσει παιδαγωγικά τις ποικίλες αντιδράσεις των παιδιών, που δημιουργούνται κατά τη διάρκεια της ανάγνωσης του κειμένου, αλλά και όταν αυτή ολοκληρωθεί.

Ενα παιδικό βιβλίο για να πετύχει το σκοπό του θα πρέπει να φτάσει στα χέρια των παιδιών στο σπίτι, στον παιδικό σταθμό, στο νηπιαγωγείο.

Όταν οι γονείς διαβάζουν αποτελούν το καλύτερο πρότυπο για τα παιδιά, γιατί τους δίνουν τη δυνατότητα να συνειδητοποιήσουν ότι το βιβλίο είναι κάτι που έχει σημασία και πως αξίζει τον κόπο να ασχοληθούν μαζί του.

Οι τρόποι με τους οποίους τα μικρά παιδιά προσεγγίζουν τα λογοτεχνικά βιβλία στον παιδικό σταθμό ή το νηπιαγωγείο είναι:

Μέσω του/της παιδαγωγού ο/η οποίος/α επιλέγει την πιο πρόσφορη στιγμή για να καλέσει κοντά του/της τα παιδιά άλλοτε για να τους αφηγηθεί ο/η ίδιος/α, ή ηχογραφημένος αφηγητής, ένα παραμύθι, μία μικρή ιστορία, ή να απαγγείλει ένα ποίημα, και άλλοτε για να διοργανώσει μία παράσταση κουκλοθεάτρου ή να «εμπυκνώσει» τα παιδιά

στο θεατρικό παιχνίδι.

Μέσω της γωνιάς της βιβλιοθήκης, όπου τα παιδιά με προτροπή τού/τής παιδαγωγού ή δική τους πρωτοβουλία διαλέγουν ένα βιβλίο για να καθίσουν και να το «διαβάσουν», με αποκρυπτογράφηση των εικόνων, ή για να το δανειστούν.

Το ενδιαφέρον του παιδιού για τη λογοτεχνία μπορεί ακόμα να αφυπνιστεί με την επίσκεψη σε εκθέσεις βιβλίου, με την παρακολούθηση ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών εκπομπών που είναι αφιερωμένες στη Λογοτεχνία για παιδιά, καθώς και τηλεοπτικών σειρών που είναι βασισμένες σε παιδικά βιβλία.

Η δυναμική των έργων της παιδικής λογοτεχνίας συνοψίζεται από τον Γ. Σεφέρη: «Τα βιβλία είναι πράγματα της φύσης μας· είναι εμείς, όσο κι αν είμαστε· είναι μια ανθρώπινη φύση, που μας προεκτείνει προς τις ρίζες μας, με την πείρα και τη σοφία των περασμένων γενεών· και που, με τα οράματά μας, την προεκτείνουμε προς το μέλλον».

Βιβλιογραφικές πηγές

Αναγνωστόπουλος, Β. (1987). *Θέματα Παιδικής Λογοτεχνίας*. Α΄ Ανιχνεύσεις. Αθήνα: εκδόσεις Καστανιώτη.

Εισηγήσεις στα Β΄ Σεμινάριο του κύκλου του Ελληνικού Παιδικού Βιβλίου. Η παιδική λογοτεχνία και το μικρό παιδί. Αθήνα: εκδόσεις Καστανιώτη.

Καρπόζηλου, Μ. (1994). *Το παιδί στη χώρα των βιβλίων*. Αθήνα: εκδόσεις Καστανιώτη.

Κατσίκη·Γκιβαλου, Α. (1995). *Το θαυμαστό ταξίδι. Μελέτες για την Παιδική Λογοτεχνία*. Αθήνα: εκδόσεις Πατάκη.

Μάνος, Χ., Σελίμης, Ε. @ Σονιάδης, Χ. (2012). *Λογοτεχνία Προσχολικής Ηλικίας*. Αθήνα: ΙΤΥΕ «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ».

Παπανικολάου, Ρ. @ Τσιλιμένη, Τ. (1992). *Η παιδική λογοτεχνία στο νηπιαγωγείο*. Αθήνα: εκδόσεις Καστανιώτη.

Πέτροβιτς·Ανδρουτσπούλου, Λ. (1983). *Μιλώντας για τα παιδικά βιβλία*. Αθήνα: εκδόσεις Καστανιώτη.

Παραθέτουμε δύο παραμύθια, ένα πρωτόλειο δείγμα γραφής μαθητών της Β΄ τάξης του τομέα Υγείας·Πρόνοιας @ Ευεξίας του Εσπερινού ΕΠΑ.Λ. Χαλκίδας, και της Γ΄ τάξης Βρεφονηπιοκόμων του ίδιου τομέα, με την ευχή όλοι μας να αναζητήσουμε, να αναγνωρίσουμε και να αφουγκραστούμε το παιδί που κρύβουμε μέσα μας.

7 Η Κιτρινομαλλούσα, όταν έφτασαν, τακτοποιούσε μέσα σε μικρά και γυάλινα βάζα τα γλυκά κουταλιού και τις μαρμελάδες που είχε ετοιμάσει.

8 Ο Κουνελομάλλης, που περνούσε από εκεί, σαν άκουσε τα νέα που μετέφεραν στην Κιτρινομαλλούσα, τους είπε ότι, παρόλο που γνώριζε τα νέα ήδη από νωρίς το πρωί, είχε καθυστερήσει πολύ λόγω δουλειάς. Όλοι με απορία τον ρώτησαν:

- Από νωρίς το πρωί; Από ποιον;

10 Καθώς η Παπίνα σεργιάνιζε κοντά στο φάρο, είδε το γλάρο να φεύγει από το παλάτι ξεγλωσσισμένος.

11 Του έκανε νεύμα λοιπόν για να μάθει τι του συμβαίνει. Εκείνος προσγειώθηκε δίπλα της και της είπε ότι η βασίλισσα τού ανέθεσε να μεταφέρει σε όλο το δάσος την πρόσκληση για το παλάτι. Αφού έμαθαν πώς μεταφέρθηκαν τα νέα, έτρεξαν όλοι για το λιμάνι, μήπως και προλάβουν το τελευταίο καράβι, μα δυστυχώς για κακή τους τύχη αυτό είχε μόλις σαλπάρει.

12 Τότε ο Αλόγιος φίλος είχε μια καλή ιδέα! Ν' ανέβουν ένας ένας στην πλάτη του, για να τους μεταφέρει κολυμπώντας μέχρι το καράβι. Για τον ίδιο θα ήταν πολύ διασκεδαστικό, μα και λάτρευε πολύ το κολύμπι!!! Όλοι μαζί χαρούμενοι συμφώνησαν με την ιδέα του φίλου τους, και την έθεσαν σε εφαρμογή αμέσως.

13 Το ταξίδι ξεκίνησε γεμάτο αγωνία για το τι θα συναντήσουν και τι θα ακούσουν. Μόλις έφτασαν στο παλάτι, είδαν με χαρά ότι είχαν καταφθάσει και άλλοι κάτοικοι του δάσους.

9 • Μα φυσικά από την κυρία Κατίνα Παπίνα, που βρίσκεται πάντα στη σωστή ώρα και στο σωστό τόπο για να ακούσει τα νέα...

14 Στη συνέχεια όλοι κατευθύνθηκαν προς μία μεγάλη αίθουσα όπου η βασίλισσα τους υποδέχτηκε με αυστηρό ύφος. Στη μέση της αίθουσας βρισκόταν ένα τεράστιο αντικείμενο καλυμμένο με ένα μακρύ ύφασμα. Όλοι ανυπομονούσαν για τα αποκαλυπτήρια. Όταν η βασίλισσα τράβηξε το ύφασμα, αποκαλύφτηκε ένας τεράστιος καθρέφτης. Τους εξήγησε ότι ήταν ένας μαγικός καθρέφτης. Θα φανέρωνε κάθε τους παρασπονδία, και οτιδήποτε προέκυπτε θα λυνόταν δίκαια και ήσυχα, και κανένας πια δεν επρόκειτο να αδικηθεί.

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ ΚΑΙ ΦΙΛΩΝ 1ου ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ ΧΑΝΙΩΝ

Το Θ/Κ Γ. Αβέρωφ και η σχέση του με το Ιστορικό 1ο Λύκειο Χανίων

■ Επ' ευκαιρία της εκδήλωσης για τα 107 χρόνια από την καθέλκυσή του στο Πνευματικό Κέντρο Χανίων

ανά παραμονές των Χριστουγέννων του 1906. Με συνοδεία οργάνων οι μαθητές του τότε ονομαζόμενου Γυμνασίου Χανίων ψέλνουν τα κάλαντα με σκοπό να συγκεντρώσουν χρήματα για τον Ελληνικό στόλο.

Τα κάλαντα του 1906:

«...Δώσατε για το στόλο μας του έθνους μας την ελπίδα
Όσοι θαλασσοκράτειρα 'νείρευσεθε πατρίδα.
Δώσατε και περιμένετε δε θε ν' αργήσ' η μέρα
Που θα τον δούμε να περνά από τα Δαρδανέλλια.
Να φέρη τη Γαλάζια μας στην πονεμένη χώρα
Και εις τα δόλια 'δέλφια μας της λευτεριάς τα δώρα».

Σημειώνει η εφημερίδα «Ελεύθερο Βήμα» στις 31-12-1906:

«Επί τοσούτον κατέθελε και ενεθουσίασε τον κόσμο η λαμπρά αυτή ιδέα των μαθητών του Γυμνασίου Χανίων, ώστε προθύμως κατέβαλλον τον οβολόν των και πάντες προσεκάλουν αυτούς εις τας οικίας των.»

Την επόμενη σχολική χρονιά, οι μαθητές του σχολείου μας επανέλαβαν το εγχείρημα τους και τραγούδησαν τα κάλαντα υπέρ του Ταμείου του Εθνικού Στόλου με καινούργια σύνθεση:

Μεταξύ των άλλων έλεγαν:

«... Ο Στόλος πάλαι ετίμησε megάλως την πατρίδα και σήμερα να δοξαστή έχει μ' αυτόν ελπίδα.
Όπου ψυχή Ελληνική στης γης την άκρη πέρα
Ας δώση για τον Στόλο μας για την κλεινήνη μητέρα...
Να πάμε με τον Στόλον μας εκείνον εις την Πόλη
Δούλοι κ' ελεύθερ' Έλληνες να γίνωμ' ένα όλοι.»

Ο Υπουργός Οικονομικών Α. Ν. Σιμόπουλος συνεχάρη τους μαθητές και το Σύλλογο των καθηγητών για την πράξη αυτή, ενώ στις 2 Ιανουαρίου 1908, κατά τη διάρκεια της πρωινής προσευχής ο Γυμνασιάρχης Εμμ. Γενεράλις απηύθυνε προφητικό λόγο εν είδη ημερησίας διαταγής προς τους μαθητές του σχολείου μας:

«Ο Σύλλογος των Καθηγητών δράττεται της ευκαιρίας να εκφράση δι' εμού τα συχαρητήρια αυτού προς τους μαθητάς, οίτινες αποτελέσαντες μουσικόν όμιλον έψαλαν κατά την παραμονήν των Χριστουγέννων τα κάλαντα υπέρ του Ταμείου του Εθνικού στόλου.

Επαινούντες δημοσία την προθυμίαν υμών, φίλοι μαθηταί, και τον ένθεον υμών ζήλον όπως η φιλόπατρις υμών ενέργεια αποβή τελεσφοτέρα ευελπιστούμεν ότι και εν τω μέλλοντι ο αυτός διάπυρος έρωσ υπέρ της ενισχύσεως των ναυτικών του Έθνους δυνάμεων θα θερμαίνη τα νεαρά και ενθουσιώντα υμών στήθη, εν τω δέοντι δε καιρῷ εντός αυτών των παρασκευαζομένων δια των εθνικών εράνων σκαφών και υπό ανεμιζομένην εν ταις Ελληνικαίς θαλάσσαις κυανόλευκον θα δράσητε εντονώτερον υπέρ του μεγαλείου της κοινής Πατρίδος.

Μετά πόσης τω όντι υπηρεφανείας θα ατενίσσητε προς τα νέα Σκάφη γινώσκοντες ότι τεμάχιόν τι της Εθνικής οθόνης, μια οργανιά σχοινίου, μία μικρά θώρακος πλάξ οφείλεται εις ό,τι δια της δράσεως αφοσιώσεως υμών εισεπράχθη!

Ενστερνίσθητε λοιπόν πάσα η γυμνασιακή νεότης την πεποίθησιν ότι δια των ξυλίνων τειχών θα επιτευχθή το μεγαλείον της Πατρίδος και η Ένωσις των Πανελλήνων και συντελεείτε έκαστος το καθ' εαυτόν προς σύνταξιν των εθνικών δυνάμεων, ίνα ταχύτερον επιστή η μεγάλη εκείνη ημέρα

Εμμ. Γενεράλις»

Η ΔΡΑΣΗ

Τρία χρόνια αργότερα αποπερατώνεται η ναυπήγηση του «ΑΒΕΡΩΦ» στην Ιταλία και εντάσσεται στη ναυτική δύναμη της Ελλάδος. Τα προφητικά λόγια του **Γυμνασιάρχη Γενεράλι** επαλήθευσε η φωνή του αρχηγού του στόλου κατά τη ναυμαχία της Έλλης στην οποία πρωτοστάτησε το «ΑΒΕΡΩΦ»:

«Με τη δύναμη του Θεού, τας ευχάς του βασιλέως μας και εν ονόματι του δικαίου πλέω μεθ' ορμής ακαθέκτου και με την πεποίθησιν της νίκης εναντίον του εχθρού του γένους. Ναύαρχος Παύλος Κουντουριώτης»

Το θρωπικό θωρηκτό «ΑΒΕΡΩΦ» πρωταγωνίστησε την περίοδο εκείνη στο Αιγαίο και απελευθέρωσε το μεγαλύτερο μέρος των ελληνικών νησιών.

Ο Εμμανουήλ Γενεράλις ένθερμος πατριώτης που η μοίρα του επεφύλαξε να γεννηθεί και να πεθάνει σε σκλαβωμένη πατρίδα (Τουρκοκρατία – Γερμανική κατοχή)

6 Απριλίου 2006. Προσκύνημα των μαθητών του 1ου Λυκείου μαζί με τους καθηγητές Γεώργιο Καρκάνη και Γεωργία Κυριακάκη στο θρωπικό «ΑΒΕΡΩΦ» του οποίου μία μικρά θώρακος πλάξ έγινε με την οικονομική συμβολή των μαθητών του «Γυμνασίου Χανίων».

Είχε τη δυναμικότερη παρουσία στις νικηφόρες ναυμαχίες της Έλλης (3-12-1912) και της Λήμνου (5-1-1913).

Στις ναυμαχίες αυτές κρίθηκε ουσιαστικά και οριστικά η Ελληνική κυριαρχία στο Αιγαίο που είχε αποφασιστική σημασία για τις κατά ξηρά επιχειρήσεις.

Πήρε μέρος στον Α' Παγκόσμιο πόλεμο συμπράττοντας με τον αγγλογαλλικό στόλο στον αποκλεισμό των γερμανικών καταδρομικών στα Δαρδανέλια.

Κατά τη Μικρασιατική εκστρατεία ήταν επικεφαλής του πρώτου στόλου και υποστήριξε την απόβαση της ελληνικής μεραρχίας στη Ρεδεστό και στην Καλλιπόλη, συμμετείχε στο βομβαρδισμό της Σαμψούντας.

Το 1941 το «Αβέρωφ» διέφυγε στη Μέση Ανατολή και μέχρι το Νοέμβριο του 1942 συνόδευε νηοπομπές στη Μεσόγειο και τον Ινδικό Ωκεανό.

Μετά την απελευθέρωση της Ελλάδος κατέπλευσε στο Φάληρο (17-10-1944), μεταφέροντας την Ελληνική κυβέρνηση.

Ο ΠΑΡΟΠΛΙΣΜΟΣ ΤΟΥ «ΑΒΕΡΩΦ» ΚΑΙ Η ΔΙΑΣΩΣΗ ΤΟΥ ΑΠΟ ΤΟΝ ΓΡΗΓΟΡΗ ΠΑΥΛΑΚΗ

Το 1948 το «Αβέρωφ» παροπλίστηκε κι έγινε έδρα του αρχηγείου του

στόλου. Ο μαθητής του σχολείου μας Γρηγόρης Παυλάκης, ήρωας του Β' Παγκοσμίου πολέμου και

παρασημοφορηθείς από τον Πρόεδρο της Γαλλικής Δημοκρατίας με το μεγαλύτερο παράσημο της χώρας αυτό της Λεγεώνας της Τιμής, ως Διοικητής του Λιμένος του Ναυστάθμου του Πόρου είχε εισπληθεί τη μεταφορά του θωρηκτού «ΑΒΕΡΩΦ» από το Ναύσταθμο της Σαλαμίνας που βρισκόταν παραμελημένο στο Λιμένα του Ναυστάθμου του Πόρου, όπου βρισκόταν και η Σχολή των Ναυτοπαίδων του Πολεμικού Ναυτικού.

Έτσι τη συντήρηση του «ΑΒΕΡΩΦ» θα αναλάμβαναν οι μαθητές της σχολής και η παρουσία του θα καλλιεργούσε πατριωτική έξαρση και εθνικό φρόνημα.

Πράγματι το «ΑΒΕΡΩΦ» μεταφέρθηκε στο Ναύσταθμο του

Πόρου, τοποθετήθηκε κάτω από το Παλατάκι και για ένα χρονικό διάστημα χρησιμοποιήθηκε ως χώρος τελετών για εθνικές επετείους όπως ο τορπιλισμός της Έλλης κλπ.

Γύρω στο 1962 ο Γρηγόρης Παυλάκης παραβρέθηκε σε συνέντευξη που οργανώθηκε στο Βασιλικό Ναυτικό Όμιλο στο Φάληρο, παρουσία του Βασιλέως της Ελλάδος Παύλου και του Αρχηγού του Γενικού Επιτελείου Ναυτικού Ναυάρχου Δ. Κιοσσέ, ο οποίος σημειωτέον υπήρξε κυβερνήτης του στο «ΚΡΙΕΖΗΣ».

Κάποια λοιπόν στιγμή η συζήτηση περιστράφηκε γύρω από το θωρηκτό «ΑΒΕΡΩΦ». Είχε προταθεί η λύση να διασωθεί μόνο ο πύργος του και το υπόλοιπο να πουληθεί ως παλαιά σιδηρικά προς ενίσχυση του προϋπολογισμού του Πολεμικού Ναυτικού.

Ο Γρηγόρης Παυλάκης, παρά τις επιφυλάξεις του Αρχηγού του Γενικού Επιτελείου Ναυτικού, δε δίστασε ενώπιον του Βασιλιά να δηλώσει ότι δεν αξίζει αυτήν την τύχη ο «ήρωας της Ελλάδας», ο «νικητής των Βαλκανικών πολέμων» και διηγήθηκε στην εκλεκτή συντροφία την τύχη που είχαν επιφυλάξει οι Άγγλοι εκείνες τις ημέρες στο «VICTORY» τη ναυαρχίδα του Νέλσωνα.

Ο Γρηγόρης Παυλάκης παρακολουθώντας μαθήματα σε μια ναυτική σχολή στην Αγγλία είχε την ευκαιρία να παραβρεθεί στα εγκαίνια του «VICTORY» ως μουσείου.

Έτσι εισπήγηκε ενώπιον του Βασιλιά Παύλου, το θωρηκτό «ΑΒΕΡΩΦ» να μη διαλυθεί και πουληθεί ως παλιοσιδηρα, αλλά αφού συντηρηθεί να τοποθετηθεί στη Λεωφ. Συγγρού ως ένα ζωντανό μνημείο της νεώτερης ιστορίας μας.

Βάλλωστε η λειτουργία του θωρηκτού «ΑΒΕΡΩΦ» ως μουσείου πέρα από τη συμβολή της στη διατήρηση της εθνικής μνήμης και στην τόνωση του εθνικού μας αισθήματος θα έφερνε στο ταμείο του Πολεμικού Ναυτικού πολύ περισσότερα χρήματα απ' ότι η πώληση του για παλιοσιδηρα.

Η πρόταση του Γρηγόρη Παυλάκη επέφερε προς στιγμή αμηχανία, αλλά βρήκε στο πρόσωπο του βασιλιά τον πρώτο ενθουσιώδη υποστηρικτή της. Ο βασιλιάς εξεφώνησε ότι αυτή είναι η λύση:

«Το «ΑΒΕΡΩΦ» δεν πουλιέται»

Αργότερα το «ΑΒΕΡΩΦ» μπορεί να μην τοποθετήθηκε στη Συγγρού, αλλά στο Δέλτα του Φαλήρου, πάντως σώθηκε.

Εμείς αναρωτιόμαστε, να 'ταν η μοίρα που έσπρωξε το Γρηγόρη Παυλάκη στην πρωτοβουλία αυτή;

Να 'ταν οι ψυχές των ιερολοχιτών του σχολείου μας; Να 'ταν οι φωνές των συμμαθητών μας που έψελναν τα κάλαντα για να θωρακίσουν το «ΑΒΕΡΩΦ» με μια μικρή ατσάλινη πλάκα; Ίσως όλα αυτά μαζί να υπαγόρευσαν στον ήρωα μαθητή του σχολείου μας Γρηγόρη Παυλάκη να θυμίσει με την επέμβαση του πως η ιστορία συνεχίζεται και πως πρέπει πάντα να μην ξεχνάμε τη θυσία των παλαιότερων και να παραδειγματιζόμαστε από τις πράξεις τους.

Σήμερα ο Γρηγόρης Παυλάκης δεν βρίσκεται στη ζωή. Όσο ήταν εν ζωή παρακολουθούσε πάντα με ενδιαφέρον κάθε τι σχετικό με το σχολείο του, όπως εξάλλου και όλοι οι απόφοιτοι του 1938.

Σημείωση: Τα στοιχεία είναι μέρη από εργασίες των μαθητών της Περιβαλλοντικής Ομάδας του 1ου Λυκείου Χανίων με υπεύθυνο καθηγητή τον κ. Γεώργιο Καρκάνη.

Οι ιατρικές πρακτικές συνοδεύουν τον άνθρωπο από τη στιγμή που έκανε τα πρώτα του βήματα στη γη. Ο δρόμος που ακολούθησε η ιατρική στο πέρασμα του χρόνου, είναι γεμάτος από εκπληκτικές ιστορίες αυτοσχεδιασμού, άγνοι-
ας, απάτης, πάθους ή και λάθους. Από τις απίθανες ιστορίες δεν θα μπορούσε να λείπει και η οδοντιατρική...

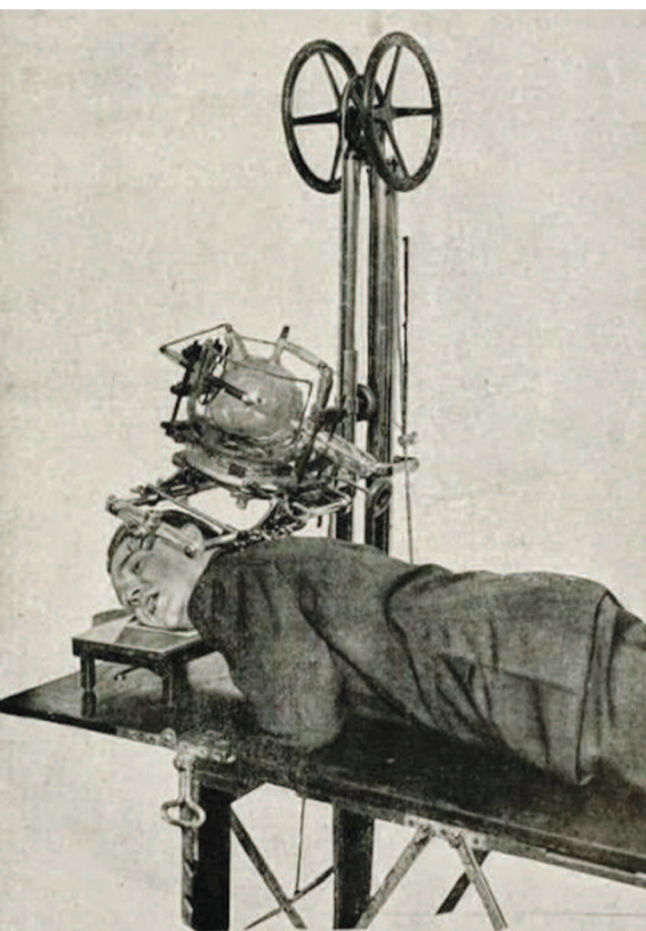
ΓΙΑΝΝΗΣ
ΣΤΕΦΑΝΟΓΙΑΝΝΗΣ
MSc.

Ιστορία της Ιατρικής: Ένα απίθανο ταξίδι στον χρόνο

μέρος 20ο

Οι αρχαίοι Αιγύπτιοι είναι οι πρώτοι που χρησιμοποίησαν σε καθημερινή βάση, από το 5.000 π.χ. κιόλας, οδοντόβουρτσες από ξερά χόρτα και οδοντόκρεμες από σκόνη κελύφους αυγού ή οπλής αλόγου.

Τα μηχανήματα που εκτελούν ακτινογραφίες οδόντων πέρασαν από πολλά στάδια μέχρι να φτάσουν στο σημερινό ανώτερο επίπεδο ευχρησίας και λειτουργικότητας...

Περιφερόμενος "οδοντίατρος" στα περίχωρα του Παρισιού το 17ο αιώνα, δείχνει περήφανος το δόντι που έβγαλε από τον πελάτη του. Δεξιά, προφανώς ως διαφημιστικό τρικ, μια μαϊμού μιμείται τις κινήσεις του αφεντικού της...

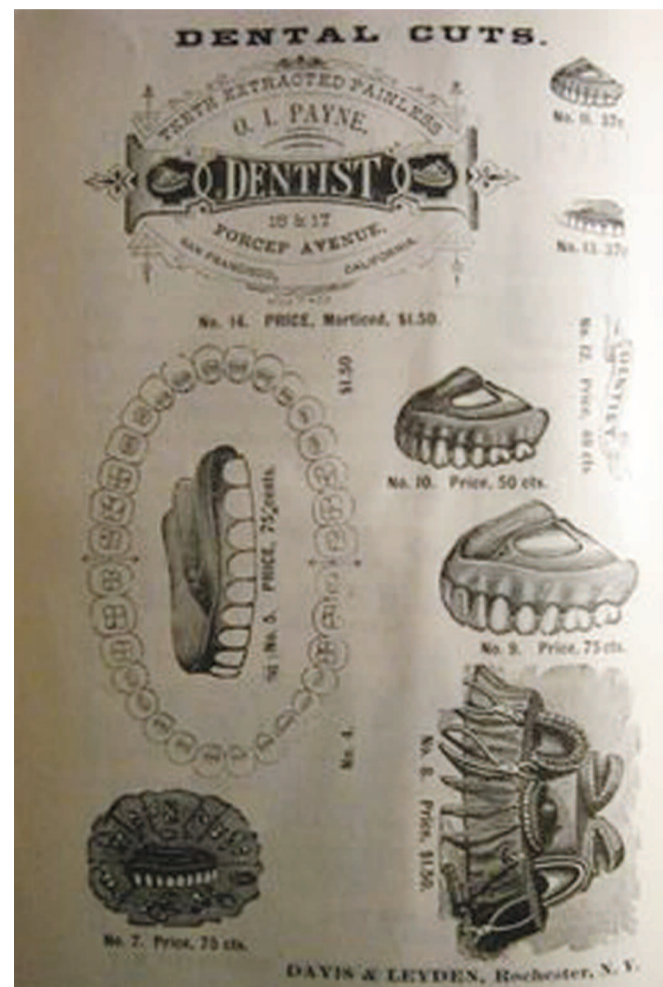
Ένας από τους πρώτους οδοντιατρικούς τροχούς του 19ου αιώνα, ο οποίος περιστρεφόταν με τη βοήθεια του ποδιού του οδοντίατρου.

Γύρω στο 1900 οι γονείς έδιναν, με άδεια γιατρού, στα παιδιά σταγόνες του ναρκωτικού κοκαΐνη για την αντιμετώπιση του πονόδοντου: «Άμεση ανακούφιση, διαθέσιμο σε όλα τα φαρμακεία»...

Απεικόνιση του 14ου αιώνα, που δείχνει Αραβα θεραπευτή να εισάγει με ευμεγέθη σύριγγα οξύ στο τροχισμένο δόντι ταλαιπωρου ασθενή, με σκοπό να νεκρώσει το νεύρο και να σταματήσει τον πονόδοντο.

Συλλεκτική διαφήμιση οδοντίατρου του 1883, που απεικονίζει τις συνηθέστερες οδοντιατρικές πράξεις...

Απλοϊκής κατασκευής χρυσή γέφυρα στην Αμερική της δεκαετίας του 1910.

Πρωτότυπη συσκευή τροχίσματος δοντιών της δεκαετίας του 1930, που έπαιρνε ενέργεια για την περιστροφή του από το "κουρδιστήρι" της δεξιάς πλευράς...

Επιμέλεια:
ΣΑΚΗΣ ΚΟΥΒΑΤΟΣ
info@herb.gr

Βιότοπος - περιγραφή

Η επιστημονική ονομασία του βοτάνου είναι ALLIUM Sativum (Άλλιο το εδώδιμο). Ανήκει στην οικογένεια των Λειριοειδών και είναι αυτοφυές σε Ευρώπη και Αίγυπτο. Είναι μεσογειακό φυτό, αρκετά κοινό στην Ελλάδα όπου το συναντούμε παντού με την ονομασία σκόρδο.

Σκόρδο

Σήμερα δεν φυτρώνει συχνά μόνο του στη φύση. Στις καλλιέργειες το ύψος του φτάνει τα 60 εκ. Τα άνθη του έχουν χρώμα άσπρο ή μοβ. Φυτρώνει σχεδόν σε όλα τα μέρη του κόσμου. Αγαπάει τα σχετικά ξερά και ηλιόλουστα σημεία και τα καλά αλλά όχι υπερβολικά καλλιεργημένα εδάφη. Πολλαπλασιάζεται με βολβούς.

Ιστορικά στοιχεία

Έχει μακρόχρονη ιστορία στη πρόληψη και θεραπεία πολλών ασθενειών. Κείμενα με σφηνοειδή γραφή από το 3000π.Χ. αποδεικνύουν, ότι οι Σουμέριοι και οι Ασύριοι καταλάβαιναν το σκόρδο για να τονώσουν τον οργανισμό τους και να θεραπεύσουν αρκετές ασθένειες.

Αρχαία στα σανσκριτικά της ίδιας περιόδου, αναφέρουν ότι οι Ινδοί χρησιμοποιούσαν το σκόρδο για βήχα, δερματικές παθήσεις, αιμορροΐδες και τη λέπρα.

Οι αρχαίοι Αιγύπτιοι το θεοποίησαν. Σύμφωνα με τον Πλίνιο οι Αιγύπτιοι έπαιρναν όρκους στο όνομα του σκόρδου και του κρεμμυδιού. Ο αιγυπτιακός πάπυρος της Έμπερς του 1550 π.Χ., αναφέρει 22 χρήσεις του σκόρδου. Στους εργάτες της Πυραμίδας του Χέοπος, στα 4500 π.Χ. το έδιναν στους εργάτες ως τονωτικό.

Οι αρχαίοι Έλληνες, καλλιεργούσαν το σκόρδο σε ξεχωριστούς κήπους, τους σκορδώνες. Οι Αθηναίοι ιδιαίτερα το αγαπούσαν πολύ. Αναφέρεται από τον Αριστοφάνη, ενώ ο Θεόφραστος το αναφέρει ως σκόρδον ή σκόροδον και ο Διοσκουρίδης ως σκόρδον το ήμερον. Ο Ηρόδοτος αναφέρει ότι πιθανόν κατάγεται από το είδος της κεντρικής Ασίας, το άλλιον το μακροάικμον, το οποίο μετέφεραν οι Σκύθες στην Ευρώπη. Οι αρχαίοι Έλληνες το καταλάβαιναν μαζί με κρασί για την αντιμετώπιση δηγμάτων φιδιών. Βέβαια ο συνδυασμός σκόρδου και οίνου μπορεί να προκαλέσει προβλήματα ύπνου και προβλήματα στους καρδιακούς παλμούς.

Οι αθλητές πριν κατέβουν στον στίβο να αγωνισθούν το έτρωναν γιατί το θεωρούσαν τονωτικό του σώματος και της ψυχής. Το σκόρδο έχει χρησιμοποιηθεί για την πρόληψη και τη θεραπεία του καρκίνου ήδη από τον 4ο αιώνα π.Χ.

όταν ο Ιπποκράτης πρότεινε τη χρήση του.

Ο Ιπποκράτης και ο Γαλνός γνώριζαν τις διουρητικές ιδιότητες του σκόρδου. Ο Ιπποκράτης το θεωρούσε και αντιμεθυστικό. Ο Κέλσος το χρησιμοποιούσε ως αντιπυρετικό.

Στον στρατό των Ρωμαίων ήταν απαραίτητο για την διατροφή του στρατού και των θηριστών. Ο Πλίνιος ο Πρεσβύτερος, Ρωμαίος διοικητής και φυσιογνώστης, συνέστησε το σκόρδο σε 61 παθήσεις. Στη λαϊκή ιατρική χρησιμοποιήθηκε πολύ ως προφυλακτικό από τις επιδημίες.

Στην Κρήτη ήταν γνωστές οι ιδιότητες του βοτάνου από παλιά. «Τρώε σκόρδο τον Μάη να μην σε πιάνει μουδέ σκυλόκακο» έλεγαν οι γέροι χωρικοί. Το χρησιμοποιούσαν ως ελμινθοκτόνο και προληπτικά κατά του τύφου. Το τοποθετούσαν κοπανισμένο πάνω σε δαγκώματα σκορπιού. Το έφτιαχναν αλοιφές για τη θεραπεία του λειχήνα. Όταν κάποιος έπασχε από ασκορδαψούς (τραχώματα) περνούσαν πάνω από τα βλέφαρα το σκόρδο κομμένο σε φετίτσες. Το μασούσαν για να σταματήσει ο πονόδοντας. Το εξωτερικό περίβλημα του σκόρδου το έβραζαν οι γυναίκες πάνω στις ραγάδες των μαστών και των χειλέων για θεραπεία. Την σκορδοπλεχτή (ξηρά φύλλα του σκόρδου) την έβραζαν και την επέθεταν στο λόστρεμα (στραμπούληγμα του ποδιού) για να τραβά τον πόνο.

Συστατικά - χαρακτήρας

Το σκόρδο έχει πέντε γεύσεις, και του λείπει μόνο η όξινη. Έχει βέβαια σαν προεξάρχουσες γεύσεις την καυτερή, τη στυφή και την πικρή, αλλά υπάρχουν και η αλμυρή και η γλυκιά. Η εκατοστιαία του χημική σύνθεση είναι 58% νερό, 6,52% λευκωματώδεις ουσίες, 0,15% λιπαρές ουσίες, 32,68% αμυλώδεις ουσίες, 1,43% κυτταρίνη, 1,43% τέφρα.

Περιέχει αιθέριο έλαιο, το θειοκυανιούχο αλλίλιο, το οποίο έχει αντιβιοτικές ιδιότητες και είναι πολύ πτητικό, με οσμή διαπεραστική, γεύση έντονη, δηκτική και χρώμα κίτρινο. Το αιθέριο έλαιο συνίσταται από θειώδεις και πολυ-

θειώδεις ενώσεις του βινυλίου, του αλλιλίου και του αλλιλ-προπυλίου και κατά 60% από διθειώδες αλλίλιο. Το αλλίλιο περνά μέσα από το κυκλοφοριακό σύστημα πριν αποβληθεί από τους πνεύμονες και το δέρμα. Η αλλίλη όταν κόβονται οι σκελίδες μετατρέπεται σε αλλικίνη και με την έκθεσή της στον αέρα σε διαλυδισουλφίδιο. Το σκόρδο περιέχει ακόμη θειάφι, ασβέστιο, φωσφόρο, ιώδιο, πυρίτιο, μαγνήσιο, αλλιστατίνες, βιταμίνες Α, Β1, Β2, νιασίνη, βιταμίνη C, νικοτυλαμίδιο, φυτικές κόλλες κ.α.

Ανθισι - χρησιμοποιούμενα μέρη - συλλογή

Το βότανο ανθίζει Ιούλιο και Αύγουστο. Χρησιμοποιούνται ο βολβός, τα φύλλα και τα κοτσάνια. Τα κλωρά σκόρδα μαζεύονται το Φεβρουάριο και οι ώριμοι βλαστοί Απρίλιο και Μάιο, ξεραίνονται στη σκιά και τα ξερά φύλλα πλέκονται κοτσίδες.

Θεραπευτικές ιδιότητες και ενδείξεις

Το σκόρδο είναι από τα λίγα βότανα που έχουν παγκόσμια αναγνώριση.

Θεωρείται βασικό στοιχείο της Μεσογειακής διατροφής, που έχει συνδυαστεί με χαμηλά ποσοστά καρδιαγγειακών παθήσεων. Το σκόρδο προστατεύει τα αγγεία και την καρδιά, μειώνει την πίεση και ελαττώνει την χοληστερόλη του αίματος. Ενισχύει το ανοσοποιητικό σύστημα και χρησιμοποιείται κατά της οξείας βρογχίτιδας, στο κοινό κρυολόγημα και την γρίπη. Επιπλέον, μελέτες έδειξαν ότι το σκόρδο έχει αντικαρκινικές ιδιότητες.

Είναι απολυμαντικό, χωνευτικό, καθαρίζει το αίμα, αντιφλεγμονώδες, καταπολεμά τα παράσιτα του εντέρου, προλαμβάνει την αρτηριο-

σκληρώση και τη στένωση των αγγείων και είναι αντιδιαβητικό.

Είναι αντισηπτικό, βακτηριοστατικό, βακτηριοκτόνο και αντιβιοτικό. Εσωτερικά είναι επολυωτικό και παυσίπονο. Διαλύει πρηξίματα, αποστήματα, κύστες, βοηθά στην ψώρα, τα τσιμπήματα εντόμων, σε νευραλγίες, ρευματισμούς και αρθριτικά. Με εντριβές, μπορεί να εξουδετερώσει ακμή, κρεατοελιές, κάλους και κονδυλώματα.

Μεγαλύτερη θεραπευτική αξία έχει το ωμό σκόρδο.

Σήμερα είναι γενικά παραδεκτό ότι διατροφή πλούσια σε φρέσκα φρούτα, λαχανικά και σκόρδο προστατεύει από τον καρκίνο του στομάχου.

Το σκόρδο επίσης δυναμώνει την άδηλη διαπνοή (αναπνοή με το δέρμα) και δραστηριοποιεί τις εκκρίσεις του δέρματος.

Παρασκευή και δοσολογία

Δοσολογία: 4-6 σκελίδες ημερησίως.

Πρόβλημα στην χρήση του σκόρδου είναι η δυσάρεστη οσμή. Για να την εξαλείψετε μπορείτε να μασήσετε μαιντανό, μήλο, κάρδαμο, μάραθο ή σπόρους γλυκάνισου.

Προφυλάξεις

Δεν ενδείκνυται για τις θηλάζουσες και δεν πρέπει να το λαμβάνουν όσοι υποφέρουν από υπερεκκριτική δυσπεψία (οι υπερκλωρυδικοί). Επίσης δεν πρέπει να το λαμβάνουν εσωτερικά ως έγχυμα ή εξωτερικά ως κατάπλασμα όσοι υποφέρουν από νοσήματα του δέρματος γιατί προκαλεί ερεθισμούς. Όταν το λάβουμε σε υπερβολική ποσότητα, προκαλεί ένα είδος μέθης και εξαιρετική ευαισθησία του αμφιβλαστροειδούς χιτώνα.

Υ.Γ: Όλα τα προηγούμενα άρθρα της στήλης μπορούμε να τα βρούμε στη διεύθυνση www.herb.gr.

Επίσης αν κάποιος φίλος αναγνώστης γνωρίζει οποιαδήποτε θεραπευτική ιδιότητα βοτάνου του τόπου μας που δεν είναι ευρέως γνωστή ή έχει κάποιο ερώτημα μπορεί να το απευθύνει στην ηλεκτρονική διεύθυνση skounatsos11@gmail.com